

ΖΑΚΥΝΟΙΟΣ

ΑΝΘΩΝ

ΕΤΟΣ Γ'

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1873.

ΦΥΛ. ΑΑ.

Δημοσιεύοντες κατωτέρω τὴν κατὰ παράκλησιν ἡμῶν ἀποσταλείσαν τῷ «Ζακ. Ἀνθῶν» ἐπιστημονικὴν πραγματείαν τοῦ ἀξιολόγου καὶ προσφιλοῦς ἱατροῦ κ. Α. Καντακίτου, καθ' ἣν ἡμῶν θεωροῦμεν νὰ προτάξωμεν αὐτῆς καὶ τὴν, σὺν ταύτῃ, ἀποσταλείσαν ἡμῖν ἐπιστολὴν αὐτοῦ, ἐν ἣ ἀριθμητικῶς καταφαίνεται ἡ ἀκρὰ μετριοφροσύνη τοῦ κ. Καντακίτου, καίπερ ὁμολογούμενος τυγχάνωντος εἰς τῶν καλλίστων παρ' ἡμῖν ἱατρῶν. Τὸ καθ' ἡμᾶς, εὐχόμενοι ὅπως καὶ ἄλλοι μιμηθῶσι τὴν μετριοφροσύνην τοῦ κ. Καντακίτου, συγχαιροῦμεν τοῖς ἀναγνώσταις τοῦ «Ζακ. Ἀνθῶνος» διὰ τὸν νέον τοῦτον συντάκτην αὐτοῦ, ὑποσχεθέντα ἡμῖν νὰ κοσμήῃ ἐκάστοτε τὰς στήλας τοῦ ἡμετέρου περιοδικῆ δι' ἐπιστημονικῶν πραγματειῶν, μὴ ὕστερουσῶν κατὰ τὴν ἐπιληπτον καὶ τὴν σαφήνεια τῶν τοῦ κ. Μάργαρα, ἐτέρου καλλίστου παρ' ἡμῖν ἱατροῦ, ἐν οἷς ἡμέτεροι ἀναγνῶνται ἀρκούντως ἤδη γνωρίζουσι.

Σ. τ. Δ

Ἀξιότιμὲ φίλε,

Ζάκυνθος, τὴν 20ὴν Δεκεμβρίου 1877.

Ἴδου ἐπὶ τέλους ἐκπληρῶ τὴν πρὸ πολλοῦ δοθεῖσαν εἰς ὑμᾶς ὑπόσχεσιν νὰ ἀποστείλω ὑμῖν ἄρθρον ἐπιστημονικὸν πρὸς καταχώρισιν ἐν τῷ ἀξιολογῶν περιοδικῷ τῷ ὑφ' ὑμῶν ἐπαξίως διευθυνομένῳ.

Κατὰ πόσον δύναται τοῦτο νὰ εὐαρεστήσῃ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Ζακυνθίου Ἀνθῶνος», ἀγνωσὶ πιστεύω ὅμως ὅτι δὲν θὰ φανῶσιν οὗτοι φειδωλοὶ τῆς ἑαυτῶν ἐπισεικείας, ἀφοῦ παραδεχθῶσιν ὅτι ἐν τῷ περιορισμένῳ κύκλῳ, ἐν ᾧ ζῶμεν, δὲν ἡδυνάμην ἢ νὰ συρράψω ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοὶ ἦττον ἀτέχνως ὅτι ἐγίνωσκον εἴτε ἐξ ἀναγνώσεως ἐπιστημονικῶν βιβλίων, εἴτε ἐξ ἀκροάσεως. Δέξασθε τὰς διαβεβαι-

ώσεις τῆς πρὸς ὑμᾶς ἐξαιρέτου ὑπολήψεως, μεθ' ἧς διατελῶ ὑμέτερος φίλος

Α. ΚΑΝΤΑΚΙΤΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΡΡΟΗΣ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΥΤΩΝ.

«Τὸ φῶς εἶναι κίνησις, ζωὴ, τὸ πᾶν.»

Ἡ ἀτμοσφαῖρα, ἡ μεγάλη ἐκείνη μάζα ἀέρος, ἡ κυκλοῦσα τὴν γῆν πανταχόθεν, καὶ ἐν ἣ ὑπάρχουσι, οὕτως εἰπεῖν, θεσυθισμένα ὄλα τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εὐρισκόμενα σώματα, ἡ ἀτμοσφαῖρα, κατὰ τὸν φυσικολόγον, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀπέραντος ἀποθηκὴ ἀερίου, ἐξ ἧς τὰ ζῶα ἀφαιροῦσι τὸ πρὸς τὴν ζωὴν των ἀναγκαῖον δξυγόνον καὶ ἄζωτον, ἀποδίδοντα εἰς ἀνταλλαγὴν ἀνθρακικὸν δξυ καὶ τὸ ἴδιον ἄζωτον ἀμφότερα δὲ ταῦτα τὰ στοιχεῖα προσλαμβάνονται ὑπὸ τῶν φυτῶν ἀποδιδόντων τὸ δξυγόνον. Τοιοῦτε τρόπος ἡ ἀτμοσφαῖρα, ὑπερμέγεθες μίγμα δξυγόνοιο καὶ ἄζωτου, ἀνανεοῦται καὶ ἀνασυντίθεται ἀδιαλείπτως διὰ μυρίων καὶ πολυτρόπων ἀνταλλαγμάτων ὀφειλομένων εἰς τὰ φαινόμενα τῆς φυτικῆς καὶ ζωικῆς ζωῆς. Ὅτι ὁ ἀήρ πορίζει εἰς τὰ φυτὰ χορηγεῖται ὑπὸ τούτων εἰς τὰ ζῶα, ἅτινα ἀφ' ἐτέρου ἀποιδούσιν αὐτὸ εἰς τὸν ἀέρα, καὶ οὕτω πως ἐπιτυγχάνεται διηνεκῆς καὶ ἀεικίνητος κύκλος,

ἐν ᾧ ἡ ζωὴ ἐμφανίζεται, ταράττεται, ἐξωτερικεύεται, ἐκλείπει καὶ ἐπανέρχεται, ἀλλ' ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ ὕλη περιρριζίζεται μόνον εἰς κίνησιν καὶ μεταβολὴν θέσεως.

Ἄλλ' ἡ ἀτμοσφαῖρα χρησιμεύει μόνον ὅπως παρέχη ἡμῖν τὸ δξυγόνον τῆς καὶ δέχεται τὸ ἀνθρακικὸν ἡμῶν δξύ; Ὅπως ἀπαντήσῃ τις εἰς τοιαύτην ἐρώτησιν, ἀνάγκη νὰ μελετήσῃ τὰς πολλὰς ιδιότητας τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐν αἷς συγκαταριθμοῦνται αἱ ἀκολουθοῦσι: Ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶναι πεφωτισμένη—Ἐχει θερμοκρασίαν—Ἐχει ἠλεκτρισμὸν—Ἐχει ὑγρασίαν—Εἶναι εἰς διηλεκτὴ κίνησιν—Ἐχει βάρος.

Ἐπειδὴ δὲ σήμερον ὁ λόγος περὶ τοῦ φωτός, ἐξετάσωμεν τὴν ιδιότητα ταύτην τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τὴν ἐπιρροὴν αὐτῆς ἐπὶ τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν. Ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην ιδιότητα τῆς ἀτμοσφαίρας ἡ σπουδαιότερα εἶναι ἡ τοῦ φωτός. Δὲν ἐννοῶ ὅτι τὸ δξυγόνον, ἐξ οὗ ἀπαρρέει ἡ θερμότης, καὶ δι' αὐτῆς ἡ ζωικὴ κίνησις, ὁ ἠλεκτρισμὸς ὁ ἐν ἡμῖν ὑπάρχων ὡς καὶ ἐν τῇ γῆ καὶ τῇ ἀτμοσφαίρᾳ, τὸ ὕδωρ, ἡ θερμότης, τὸ βάρος τῆς ἰδίας ἀτμοσφαίρας, δὲν εἶναι ιδιότητες ἥττον ἀναγκαῖαι εἰς τὴν ἡμετέραν ὑπαρξίν· ἀλλ' ἐνῶ ὑφ' ἡμῶν ἐξήρτηται νὰ ἐπιτείνωμεν ἢ νὰ μετριάσωμεν τὸ βάρος τῆς ἀτμοσφαίρας, ν' αὐξήσωμεν ἢ νὰ ἐλαττώσωμεν τὴν θερμότητα αὐτῆς, τὴν ὑγρασίαν, τὸν ἠλεκτρισμὸν, ἐνῶ δυνάμεθα, ἐνὶ λόγῳ, νὰ πλάσωμεν, οὕτως εἰπεῖν, τεχνητὴν ἀτμοσφαῖραν σχετικῶς πρὸς τὰς ἀνάγκας ἡμῶν, δὲν δυνάμεθα νὰ ἐφαρμόσωμεν τὸ μέσον τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ φωτός, ὅπερ διαφεύγει κατὰ μέγα μέρος τὴν ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι διὰ τῆς υπερβολικῆς θερμάνσεως σωματῶν τινῶν ἐπιτυγχάνομεν τὸ τεχνητὸν φῶς, ἀλλ' εἶναι ἐξ ἴσου ἀληθὲς ὅτι τοῦτο, καίτοι σπουδαῖον εἰς τὴν κοινωνικὴν τοῦ ἀνθρώπου βίωσιν, δὲν χρησιμεύει πσῶς εἰς τὴν

ζωικὴν αὐτοῦ ὑπαρξίν. Ὡς δὲ τὸ τεχνητὸν φῶς, ὅσον ζωηρὸν καὶ ἀνυποτεθῆ, ἀδυνατεῖ νὰ ἐπαρκέσῃ πρὸς χρωματισμὸν φύλλου ἢ ἄνθους, οὕτως εἶναι ἀδύνατον καὶ τὸ νευρικὸν ἡμῶν σύστημα νὰ ἐξεγερθῇ ὅσον ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ φωτός.

Ἡ ἐπιρροὴ τοῦ φυσικοῦ φωτός ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων ἐν γένει εἶναι διττὴ, ἡγουν ἄμετος καὶ ἔμμετος. Ἐξηγοῦμαι. Ἐὰν θέσωμεν φυτὸν εἰς τὸ σκότος, ἐν ἀτμοσφαίρᾳ, ἐν ἣ γινώσκεται ἡ ποσότης τοῦ ἀνθρακικοῦ δξέος, ὁ δὲ εὐρωμεν μετὰ τινα καιρὸν τὴν ποσότητα ταύτην πύξημένην, διότι τὰ φύλλα ἀφῆκαν νὰ διέλθῃ ὡς δι' ὑλιστήρος (filtre) ἄθικτον καὶ ἀναλλοίωτον τὸ ὑπὸ τοῦ φυτοῦ ἀπορροφηθὲν ἀνθρακικὸν δξύ. Ἀντίστροφον ἀποτέλεσμα ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ ἠλιακοῦ φωτός. Ὡς ἐκ τούτου τὸ πάλαι ἐπιστεύετο ὅτι τὰ φυτὰ ἐν τῷ σκότει κατασκευάζουσιν ἀνθρακικὸν δξύ· ὁ περίφημος ὁμοῦς χημικὸς Dumas ἀπέδειξεν ἡμῖν λελανθασμένον τοιοῦτον συμπέρασμα. Τὰ φυτὰ ἐν τῷ σκότει δὲν κατασκευάζουσιν ἀνθρακικὸν δξύ, ἀλλ' ἀφίνουσι νὰ διέρχεται δι' αὐτῶν ἀναλλοίωτον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὄφειλον διὰ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ φωτός ν' ἀποσυνθέσωσι. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ αὐτὸ, πλὴν ὁ τρόπος διαφέρει τοῦ μέχρι τοῦδε παραδεδεμένου.

Ἡ πείρα λοιπὸν διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ἄνευ τοῦ φωτός τὰ φυτὰ δὲν δύνανται ν' ἀποσυνθέσωσι τὸ ἀνθρακικὸν δξύ καὶ νὰ παράσχωσιν ἐπομένως τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τὸ δξυγόνον ἐκεῖνο, τὸ ἀπαραίτητον εἰς τὸ ζῶον. Ἡ παρατήρησις ὑποστηρίζει τὴν πείραν.

Γινώσκουμεν ὅτι ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ ἐν γένει ἐν τοῖς ὀλίγοις πεφωτισμένοις τόποις ἡ βλάστησις εἶναι ἀσήμαντος. Ἐπειδὴ ὁμοῦς τὸ φῶς πηγάζει ἐκ τοῦ Ἡλίου, ὅστις εἶναι συνάμα καὶ ἡ πηγὴ τῆς θερμότητος, δύνανται τις ν' ἀντεῖπῃ ὅτι τὰ ρηθέντα ἐπὶ τῶν φυτῶν φαινόμενα ἀνα-

γνωρίζουσιν ὡς αἰτίαν τὴν θερμότητα μᾶλλον τοῦ Ἡλίου ἢ τὸ φῶς. Οὐδεὶς ἀναιρεῖ τὴν μεγάλην ἐπιρροὴν τῆς θερμότητος ἐπὶ τῆς βλαστήσεως, ἀλλ' εἶναι ἐπίσης ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ ἐπιρροὴ αὕτη ἐνισχύεται μεγάλως ὑπὸ τῆς εἰδικῆς ἐνεργείας τῶν φωτικῶν ἀκτίνων, χημικῆς ἐνεργείας καλουμένης.

Ὑπὲρ τοῦ γεγονότος τούτου συνηγοροῦσι τὰ λαμπρὰ πειράματα τοῦ περιφήμου Senebier, ὅστις διὰ τούτων ἀπέδειξεν ὅτι τὰ φυτὰ ἐστερημένα φωτός, καίτοι συμμέτοχα τῆς τοῦ Ἡλίου θερμότητος, δὲν ἠδύναντο τῇ βοήθειᾳ τῆς μόνης θερμότητος ν' ἀποσυνθέσωσι τὸ ἀνθρακικὸν δξύ.

Εἰς παραπλήσιον συμπέρασμα ἄγουσι τὰ πειράματα τοῦ ἐξόχου Draper Ἐντὸς ὀλίγου θέλομεν ἰδεῖ ὅτι τὸ φῶς καὶ οὐχὶ ἡ θερμότης εἶναι ἡ αἰτία, ἧς ἔνεκεν ἡ κόμη καὶ τὸ δέρμα τῶν μεσημβρινῶν λαῶν παρίστανται μελανωπά, ὡς ἡ στέρησις τοῦ φωτός εἶναι ἡ αἰτία τῆς ὀχρότητος ἐκεῖνων, οἵτινες, καίτοι ὡς ἐκ τοῦ ἔργου τῶν διατελοῦντες ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν λίαν ὑψωμένης θερμοκρασίας, διάγουσι τὸ πλεῖστον τοῦ βίου τῶν ἐν τῷ σκότει, ἢ φωτίζονται ὑπὸ τεχνητοῦ φωτός. Ἐὰν λοιπὸν τὸ δξυγόνον ἦναι ἐκ τῶν ἀναποδράστως συντελούντων εἰς τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων ἐν γένει, καὶ ἐὰν τὸ φῶς ἦναι ἀπαραίτητον ὅπως τὰ φυτὰ δύνανται νὰ παράγωσι γενναίως τὸ ρηθὲν ἀέριον στοιχείον, ἔπεται ὅτι τὸ φῶς σπουδαίαν ἔξασκει, καίτοι ἔμμετον, ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν λοιπῶν ζώων. Ἐξετάσωμεν ἤδη τὴν ἄμεσον τοῦ φωτός ἐπιρροὴν.

Μία τῶν ὀφελιμωτέρων τοῦ ἀνθρώπου αἰσθήσεων εἶναι ἡ τῆς ὀράσεως. Ἐν τῶν τελειοτέρων αὐτοῦ ὀργάνων εἶναι ὁ ὀφθαλμὸς, ἐφ' οὗ ὁ ὀργανισμὸς ἀντανακλᾷ τὰ συναισθήματά του. Αἰ' αὐτὸ τοῦτο ὁ ὀφθαλμὸς ἐκφράζει τὴν χαρὰν, τὴν λύπην, τὴν ὀργὴν κτλ.

Ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ὁ ἰατρὸς διαβλέπει σημεῖον ὅτε μὲν τῆς σοβαρότητος ἀσθενείας τινὸς, ὅτε δὲ ποθητῆς ἰάσεως· ἀσθενούντος δὲ τοῦ ὀφθαλμοῦ, σπουδαίως ἅπαν τὸ σῶμα ἀσθενεῖ. Ποῖον δὲ εἶναι τὸ μόνον φυσικὸν διεγερτικὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ; Τὸ φῶς. Ἐὰν δὲ τὸ φῶς ἐπιδρᾷ ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ ἡμῶν συστήματος, καὶ κυρίως ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ ἐπιρροὴ αὕτη κατὰ μέγα μέρος ἐνεργεῖται διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἴδου λοιπὸν ἀποδεδειγμένη ἡ ἄμετος ἐπιρροὴ τῆς ἐνεργείας τοῦ φωτός (ὡς ἐκ τῶν σχέσεων αὐτοῦ μετὰ τοῦ ἐγκεφάλου) ἐπὶ τῶν ἐγκεφαλικῶν ἢ διανοητικῶν λειτουργιῶν. Τὸ φῶς, ὡς φυσικὸν τοῦ ὀφθαλμοῦ διεγερτικόν, εἶναι τὸ ἰσχυρότερον ὄργανον τῆς ἀγωγῆς ἡμῶν. Ἡ στέρησις τοῦ φωτός, ἡγουν τὸ σκότος, ἐνεργεῖ διαφοροτρόπως σχετικῶς πρὸς τὴν μᾶλλον ἢ ἥττον παρατεταμένην αὐτοῦ διάρκειαν. Οὕτω, ὅταν τὸ σκότος διαρκῆ ὀλίγον, ὁ ἐγκέφαλος, ἀπηλλαγμένος τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐπιρροῆς τῆς αἰσθήσεως τῆς ὀράσεως, ἀναπαύεται. Ἐὰν ἀπεναντίας τὸ σκότος παρατείνηται ἐπὶ μακρὸν, ἢ διάνοια, μὴ δεχομένη ἐντυπώσεις διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ, συγκεντροῦται ἐν τῇ κατεργασίᾳ τῶν ἐσωτερικῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν ἀναμνήσεων ὀρίζει, μετὰ τῶν ἀντικειμένων τῆς προσοχῆς αὐτῆς, σχέσεις ἀνακριθεῖς ὡς μὴ ἐπανορθωμένας διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ, καὶ ἰδοῦ γεννᾶται ἡ διάθεσις εἰς τὸν φόβον καὶ ἡ πίστις εἰς τὸ ὑπερφυσικόν.

Τὸ φῶς, ἐνεργοῦν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, δὲν ἐπιδρᾷ μόνον ἐπὶ τῶν λειτουργιῶν τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλὰ, διὰ μέσου τοῦ ρηθέντος νευρικοῦ συστήματος, τοῦ κανονίζοντος ὅλας τὰς λοιπὰς τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ λειτουργίας, ἀσφαλίζει τὴν κανονικότητα τῆς ἀναπτύξεως τοῦ σώματος ἡμῶν, καὶ τὴν ἀρμονικὴν τῶν σχημάτων ἀναλογίαν. Πράγματι, εἶναι πασίγνωστον, ὅτι ἡ κανονικότης καὶ ἡ καλλοῦν ἐπι-

κρατούσι παρά τοις μεσημβρινοῖς λαοῖς, ὡς δὲ τὰ μεμονωμένα δένδρα ἀποκτώσι μὲν ὀλιγώτερον ὕψος, ἀλλὰ τὸ ξύλον αὐτῶν εἶναι σκληρότερον καὶ πυκνότερον ἐκείνου τῶν ἐν τῷ δάσει ἐσκιασμένων, οὕτω πολὺ σπανιώτερον ἀπαντᾷ τις ἐν τοῖς μεσημβρινοῖς κλίμασιν ἀνθρώπους τοσοῦτον ὕψηλους καὶ δέρματος τοσοῦτον λευκοῦ καὶ λεπτοῦ ὅσον παρά τοις βορείοις. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀπαντῶμεν τὴν ὠχρὰν τοῦ δέρματος χροιάν εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οὓς ἡ πενία περιορίζει εἰς κατοικίας σκοτεινάς καὶ στενάς, εἰς τοὺς καταδίκους, εἰς ἐκείνους μεταξὺ τῶν ναυτῶν, οἵτινες εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ ἐργάζωνται εἰς τὰ κατώτερα τοῦ πλοίου μέρη, εἰς τοὺς ἐργαζομένους εἰς τὰ θάλα τῆς γῆς διὰ τεχνητοῦ φωτός, καὶ ἐπὶ τέλους εἰς ὅλους τοὺς ἀγρυπνοῦντας ἐν καιρῷ νυκτὸς καὶ καθεύδοντας διαρκούσης τῆς ἡμέρας, τοῦ φωτός τῆς ὀπίσθεν κατὰ συνέπειαν ἀμοιροῦσιν. Ἐνεκα τούτου μεταξὺ τῶν τοιούτων ἀνθρώπων ἐπιπολάζουσιν ἡ λυμφατικὴ κρᾶσις, αἱ χοιράδες, ἡ ραχίτις καὶ ἡ φθοροποιὰ φθίσις.

Μετὰ τὸ νευρικὸν σύστημα, ἡ ἐνέργεια τοῦ φωτός παρίσταται καταφανῆς ἐπὶ τοῦ δέρματος. Πράγματι τὸ φῶς διευκολύνει τὴν δερμικὴν διαπνοήν, ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος, ἣν κέκτηται, τοῦ ἐξατμίζειν τὰ ὑγρά. Ἐκτὸς τούτου τὸ φῶς, σχετικῶς πρὸς τὴν ἰσχύρ αὐτοῦ, εἶναι ἡ μόνη αἰτία τοῦ διαφόρου χρωματισμοῦ τοῦ δέρματος μεταξὺ τῶν λαῶν, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καθ' ὃν ἡ μᾶλλον ἢ ἥττον πράσινος χροιά τῶν φυτῶν ὀφείλεται εἰς τὴν μᾶλλον ἢ ἥττον ἰσχυρὰν ἐνέργειαν τοῦ φωτός. Τὸ ὅτι δὲ ἡ χροιά τοῦ δέρματος ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ φωτός καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς θερμότητος ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Γροιλανδίας, ἐν ἣ τὸ ψῦχος εἶναι δριμύτατον, ἔχουσι τὸ δῆμα μελανόχρουν,

τοὺς δὲ ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν κόμην μελανοῦς. Ἀφ' ἑτέρου οἱ μάγειροι, οἱ ἀρτοποιοὶ καὶ ἄλλοι χειροτέχναι, ἐργαζόμενοι μὲν ἐν μέσῳ θερμοτάτης ἀτμοσφαιρας, ἀλλὰ στερούμενοι τοῦ φωτός, παρίστανται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κάτωχροι.

Τέλος τὸ φῶς ἐπιδρᾷ σπουδαίως καὶ ἐπὶ τῆς θρέψεως. Ὁ Scharling καὶ Moleschott ἀπέδειξαν τρανῶς διὰ πειραμάτων ὅτι ἡ ἐξάτμισις τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος διὰ τῆς ἀναπνοῆς εἶναι ἐν τῷ σκότει καὶ ἐν τῷ φωτὶ τῆς ἡμέρας κατ' ἀναλογίαν 4: 5, ἤγουν ἐν τῷ σκότει καταναλίσκεται ὀλιγώτερος ἀνθραξ. Τί δὲ τοῦτο δηλοῖ; Τὸ ἀτμοσφαιρικὸν ὀξυγόνον εἰσδύον εἰς ἡμᾶς συνδυάζεται μετὰ τοῦ ἀνθρακος, ἥτοι καίει αὐτὸν, παράγον θερμότητα σὺν τῇ ἐξατμίσει ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐκ τοῦ πνεύμονος καὶ τοῦ δέρματος. Κατὰ συνέπειαν ἡ μείζων ἢ ἐλάσσων ἀφθονία ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἐξατμισθέντος δεικνύει μείζονα ἢ ἐλάσσονα τῆς θρέψεως ἐνεργητικότητά. Ἐὰν λοιπὸν τὴν νύκτα καταναλίσκωμεν ὀλιγώτερον ἀνθρακῆ ἢ τὴν ἡμέραν, ἔπεται φυσικῶς ὅτι τὸ φῶς ὑποβοηθεῖ τὴν θρέψιν, τὸ δὲ σκότος χαλαροῖ αὐτήν.

Ἰδοὺ διατὶ εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι τὸ φῶς εὐκολύνει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος καὶ τὴν ἀρμονικότητα τῶν σχημάτων, καὶ ὅτι ἀπεναντίας εἰς τοὺς οἰκοῦντας εἰς μέρη σκοτεινά ἐπιπολάζει ἡ λυμφατικὴ κρᾶσις, ἡ χοιραδική, ἡ ραχίτις καὶ ἡ φθίσις. Ἰδοὺ ὡσαύτως ἡ αἰτία, ἣς ἔνεκεν, ἐπερχομένης τῆς ἡμέρας, διευκρινοῦνται αἱ ἰδέαι, ὁ δὲ ἐγκέφαλος ἀνακτᾷ τὴν ἐνεργητικότητα, ἣν τὸ σκότος τῷ εἶχεν ἀφαιρέσει. Τοῦτο συμβαίνει, διότι τὸ φῶς ἀναζωογονεῖ τὴν θρέψιν διὰ ταύτης δὲ καὶ διὰ τῶν ἐντυπώσεων, ἃς ἐπιφέρει ὁ ὀφθαλμὸς, συρρέει εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἀφθονώτερα ποσότης αἵματος, ἐξ οὗ αὐξήσις τῆς αὐτοῦ ἐνεργείας καὶ μείζων κανονικότης ἐν ταῖς λειτουργίαις τοῦ ἰδίου.

Αὗται εἰσὶν ἐν συνόψει αἱ ἐνέργειαι τοῦ φωτός ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζῴων ἐν γένει.

Α. ΚΑΝΤΑΚΙΤΗΣ

(ιατρός)

ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ.

Β

Ἄν ποτε ἄνθρωπος κατέβη ἐπὶ τοῦ κόσμου, ἔχων οὐράνιον ἀποστολήν, ὑπῆρξεν ὁ Σωκράτης; διότι οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ κατέλιπεν εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἑαυτοῦ συμπολιτῶν τοσοῦτον θαθεῖαν καὶ ἀνεξάλειπτον ἐντύπωσιν, πολὺν καιρὸν μετ' αὐτὸν διαρκέσασαν καὶ ὠθήσασαν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας. Ἄλλως τε, ὁ Σωκράτης δὲν ὠμίλει δι' ἰδίων λέξεων, οὐδ' ἐγκατάλειπε τοῖς μεταγενεστέροις διδασκαλίαν, φέρουσαν τὸ ὄνομά του; ἀλλ' ὅλος σχεδὸν ἀφιερῶθη εἰς τὸν πρακτικὸν βίον.

Ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις ἐν ἔτει 470 Π. Χ. παρά πατρὸς μὲν γλύπτου, μητρὸς δὲ μίας. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐπηγγέλλετο τὴν τέχνην τοῦ πατρὸς του; κατόπιν ὅμως ἀπογοητευθεὶς ἐπέδθη εἰς τὴν σπουδὴν τῆς συγχρόνου αὐτῷ φιλοσοφίας; ἀλλὰ, ταχέως θυρυθεὶς τὰς ματαίας ἐκείνας θεωρίας, ἀποληγούσας εἰς μηδαμινότητα, ἠκολούθησεν ἄλλην ἀσφαλέστεραν καὶ ὀμαλωτέραν ὁδὸν, ἣτις ἐστὶ μᾶλλον καθίστατο εὐδατοτέρα διὰ τῶν σπανίων αὐτοῦ προτερημάτων; ἐκέκτητο δηλονότι μεγάλην σταθερότητα χαρακτήρος, ἠθικὴν αἴσθησιν σπανίας τρυφερότητος καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἐξιδιασμένην μεγαλοφυίαν, ἐμπνευσμένην ὑπὸ ἀπείρου καλαισθησίας. Πάντα δὲ ταῦτα ἐπιβεβαιούσιν ὁ τε βίος αὐτοῦ καὶ αἱ περὶ φιλοσοφίας ἰδέαι του.

Ὁ Σωκράτης δὲν ὑπῆρξεν, ὅπως οἱ προκατοχοὶ αὐτοῦ, ἀπλοῦς μόνον φιλόσοφος, ἀλλ' μέγας καὶ γενναῖος πολίτης. Κατὰ τὴν ἐν Δελφῶ ἥτταν τῶν Ἀθηναίων, ἔσωσε τὴν ζωὴν τοῦ Ξενοφῶντος, ὅστις, πεσὼν ἀπὸ τοῦ ἵππου, ἤθελε φονευθῆ παρα τῶν ἐχθρῶν, ἃν ὁ Σωκράτης δὲν ἔφερεν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὤμων του πολλὰ στάδια μακρὰν αὐτῶν; κατὰ δὲ τὴν ἐν Ποτιδαίᾳ μάχην, καθ' ἣν ἔσωσεν ὡσαύτως τὴν ζωὴν τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος τῶν ὑποχωρησάντων καὶ τσαύτην ἀνδρίαν καὶ μεγαλοφυίαν ἐπέδειξατο, ὥστε οἱ τοὺς τραπένης εἰς φυγὴν καταδιώκοντες ἐκπληκτοὶ δὲ ἐτόλμησαν νὰ προσβάλωσιν αὐτὸν.

Ἄλλὰ δὲν ὑπῆρξε κατὰ τῶν ἐχθρῶν μόνον τολμηρὸς. Κληθεὶς γεροσυριστῆς καὶ ἀναγκασθεὶς ἐπὶ τῷ τίτλῳ του τούτῳ νὰ δικάσῃ δύο στρατηγούς, οἵτινες, μετὰ τὴν ἐν Ἀργενούσαις μάχην, κατηγοροῦντο ὅτι δὲν παρέσχον τὰς τελευταίας προσηκούσας τιμας εἰς τοὺς ὑπὲρ πατρίδος πεσόντας, μόνος αὐτὸς ἠρνήθη νὰ συμμεθεῖξῃ εἰς ἄδικον καταδίκην καὶ ἠψήφισε κατὰ τὴν περιστάσιν ταύτην ὅλας τὰς ἀπειλάς τοῦ μανιώδους καὶ ἐξηγριαμένου ὄχλου. Κατόπιν δὲ, ὅτε ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἐστέναζεν ὑπὸ τὴν τυραννίαν τῶν τριάκοντα, ὅτε πάντες ἔτρεμον καὶ ἐκλινον τὸν αὐχένα ἐνώπιον αὐτῶν, μόνος ὁ Σωκράτης, ἀντιμετωπίζων τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ, λίαν ἄλλως τε φοβεράν, ἀταράχως ἐξηκολούθει νὰ διακηρύσῃ πανταχοῦ τὰς ἰδέας του, διακινδυνεύων οὕτω τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὑπαρξιν.

Τὸ ἠθικὸν τοῦτο μεγαλεῖον ἔπρεπε νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἐχθρὸν τῶν σοφιστῶν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἡ καλαισθησία του ἐξησράλιζεν αὐτὸν ἐναντίον τῶν ματαίων θεωριῶν τῶν φιλοσόφων τῆς κατ' αὐτὸν ἐποχῆς. Ἄπας δὲ ὁ βίος αὐτοῦ, ὡς φιλοσόφου, ἀφιερῶθη εἰς τὸ δνειδῆσαι τοὺς μὲν καὶ εἰς τὸ ἐπαναφέρειν τοὺς

νοιτο. Ὁ δὲ οὐκ ἔφη. Καὶ μετὰ τοῦτο αὖτις τὰς κνήμας καὶ ἐπανιών οὕτως, ἡμῖν ἐπεδείκνυτο, ὅτι ψυχοῦτό τε καὶ πήγνυτο. Καὶ αὐτὸς ἤπτετο καὶ εἶπεν, ὅτι ἐπειδὴν πρὸς τῇ καρδίᾳ γένηται αὐτῷ, τότε οἰγήσεται. Ἡ δὲ οὖν σχεδὸν τι αὐτοῦ ἦν τὰ περὶ τὸ ἤτρον ψυχομένα καὶ ἐκκαλυφάμενος (ἀνεκεκάλυπτο γὰρ) εἶπεν, ὅ δὴ τελευταῖον ἐφθέγγετο ὧ Κρίτων, ἔφη, Ἀσκληπιῶ ὀφείλομεν ἀλεκτρυόνα· ἀλλὰ ἀπόδοτε, καὶ μὴ ἀμελήσητε. Ἄλλὰ ταῦτα ἔσται, ἔφη ὁ Κρίτων. Ἄλλ' ὅρα εἴτι ἄλλο λέγεις. Ταῦτα ἐρομένου αὐτοῦ, οὐδὲν ἔτι ἀπεκρίνατο· ἀλλ' ὀλίγον χρόνον διαλιπών, ἐκινήθη τε, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐξεκάλυψεν αὐτὸν, καὶ ὅς τὰ ὄμματα ἔστησεν.»

Οὕτως ἐτελείωσεν ὁ μέγιστος τῆς Ἑλλάδος ἀνὴρ. Καὶ ἀπέθανε μὲν πρόωρος, καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του, ἀλλ' ἡ μνήμη του διέμεινε ἀθάνατος. Οὐ πολὺ δὲ μετὰ τὸν θάνατόν του, οἱ ὑπ' αὐτοῦ ἐμφυτευθέντες σπόροι παρήγαγον τοὺς ἀγλαοτέρους καρπούς, ἡ δὲ φιλοσοφία ὀσμήραι ἀνεπτύσσετο ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους. Ἡ δ' ἐποχὴ αὕτη, καθ' ἣν ἤμασσαν ἀμφοτέροι οὔτοι οἱ φιλόσοφοι, κάλλιστα δύναται νὰ κληθῆ ὁ χρυσοῦς αἰὼν τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Ὅπως ὅμως αὕτη φθᾶσῃ ἄχρι οὐ σημείου τούτου, εἶχεν ἀνάγκη τοῦ αἵματος ἐνὸς μάρτυρος, καὶ ὁ Σωκράτης προσήνεγκε τὸ ἑαυτοῦ.

Γ.

Ἀποθανόντος τοῦ Σωκράτους, οἱ περισσότεροι τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπεμακρύνθησαν τῶν Ἀθηναίων, φοβούμενοι τὴν μέχρι αὐτῶν ἀγανάκτησιν τοῦ λαοῦ. Οὐχ ἦττον οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἰβράδυνον νὰ μεταμεληθῶσιν ἐπὶ τῇ ἀδίκῃ καταδικῇ τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός· οἱ κατηγορήσαντες αὐτὸν καταδικάσθησαν, οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀφόβως ἐδυνήθησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Ἀθήνας.

Καὶ τότε ἤρξαντο ν' ἀναγεννῶνται αἱ σχολαί, αἵτινες ὑπ' αὐτοῦ παρήχθησαν καὶ αἵτινες κατ' ἀρχὰς παρεμβόρουν τὸ πνεῦμα τοῦ διδασκάλου. Τοιαῦται δὲ ἦσαν ἡ σχολὴ τοῦ Μεγάρου μετὰ τοῦ Εὐκλείδου καὶ Πύρρωνος, ἡ κυνικὴ σχολὴ μετὰ τοῦ Ἀντισθένης καὶ τοῦ περιφήμου Διογένης καὶ ἡ κυρρητικὴ σχολὴ μετὰ τοῦ Ἀριστίππου.

Ὁ Εὐκλείδης καὶ ὁ Πύρρων κατὰ πολὺ μετεχειρίζοντο τοῦ Σωκράτους τὴν εἰρωνεῖαν, τοὺς τρόπους τῆς συζητήσεως καὶ τὸ ἀθάνατον ἐκεῖνο ρητὸν «ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα». Αἱ λέξεις αὗται, αἵτινες ἐν τῷ στόματι τοῦ Σωκράτους οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ ὁ προάγγελος τῆς ἐπιστήμης, ἡ προανάκρουσις τῶν ὀρίων τῆς ἡμετέρας διανοίας, ἡ σωτήριος ὠθησις εἰς ἐπιστημονικὰ καὶ σώφρονα ἔργα, ἐξήσκησαν σπουδαῖον ἀποτέλεσμα ἐφ' ὅλων τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν. «Ὁ ἄνθρωπος οὐ δύναται γινώσκειν οὐδ' ἀποδεικνύειν τι· ἔγραφον ἐπὶ τοῦ παύρου οἱ δύο οὔτοι φιλόσοφοι, καὶ παντὶ σθένει ἐπειράοντο νὰ ἀποδείξωσι τοῦτο. Ὁ δὲ τρόπος οὗτος ὠνομάσθη σκεπτικισμὸς ἢ πυρρωνισμὸς, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος τοῦ Πύρρωνος.

Ἄλλ' ὁ ἰδρυτὴς τῆς κυνικῆς σχολῆς, ὁ Ἀντισθένης, παρεδέχθη μὲν τὴν πρὸς τὸν πλοῦτον καταφρόνησιν τοῦ Σωκράτους, τὴν πρὸς τὰς δυστυχίας ὑπομονὴν καὶ καρτερίαν καὶ τὴν ἐφ' ἑαυτοῦ ἀπόλυτον δεσποτείαν, περιεφρόνησεν ὅμως πάντα τὰ ἄλλα· ἐκ δὲ τοῦ ἀκροτομηθέντος, οὕτως εἶπεῖν, τούτου Σωκράτους ἀνεφύη νέα τις τροποποίησις ἰδεῶν, τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. τούτέστι, περιεληθούσης ἐν τῇ ζωικῇ, τοῦ δὲ ἀνθρώπου ἄλλοτος ἀρκουμένου ἐν τῇ ἀπολύτῳ ἐλαττώσει παντὸς ὅ,τι δὲν ἦτο τῆς πρωτίστης ἀνάγκης. Ἐνδεδυμένος δὲ δι' ἐνὸς ἀπλουστάτου μανδύου, τοὺς πόδας γυμνοὺς, τὴν κόμην καὶ τὸ γένειον ἀτημελήτως ἔχων καὶ φέρων πᾶ-

ραν ἐπ' ὤμου, περιήχετο τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηναίων, πειρώμενος νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς συμπολίτας του ἐν τῇ πρώτῃ φυσικῇ ἀπλότητι· πᾶν ὅ,τι δὲ ἐξήχετο τῶν ὀρίων τῆς ἀπλότητος ταύτης ἀνηλεῶς προεγράφετο ὑπ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν ἐπιστήμην ἐθεώρει ὡς καταδικαστέαν ἀφθονίαν, καὶ μετ' αὐτῆς πᾶσαι αἱ τέχναι ἔσχον τὴν αὐτὴν τύχην· τῆς δὲ εὐσχημοσύνης καὶ κοσμιότητος, τῶν τὰς σχέσεις τοῦ βίου καθηδυνουσῶν, μὴ θεωρουμένων ὑπ' αὐτοῦ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, ὅλοι οἱ κοινωνικοὶ δεσμοὶ καὶ αὐτοὶ οἱ οἰκογενειακοὶ εὐκόλως τότε ἐχαλαρώθησαν.

Ἡ ἀλλόκοτος αὕτη διδασκαλία, ἡ τυφλὴ αὕτη προκατάληψις τῆς προσωπικῆς ἀνεξαρτησίας, ἡ πρὸς πᾶν ὅ,τι ἀνυψοῖ τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ἡμετέρας φύσεως λήθη, οὐδεποσῶς θὰ ἐμνημονεύοντο ὑφ' ἡμῶν, ἂν κἀντα ταῦτα δὲν ἐθεωροῦντο ὡς ὁ πρόδρομος τῆς στωικῆς διδασκαλίας, καὶ ἂν προσηκότως δὲν ἐκαλλιεργοῦντο ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ τοῦ Ἀντισθένης, Διογένης τοῦ κυνικοῦ, οὕτως τὸ διδασκαλικὸν σύστημα μεγάλως ἐθαυμάσθη ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων.

Οὗτος κατ'ὸς ἐντὸς τινὸς πίθου· ρακίται πάντοτε καὶ κατεσχιμένους, ρίπτει μακρὰν αὐτοῦ τὸ μόνον αὐτοῦ ποτήριον, διότι εἶδεν ἄνθρωπον πίνοντα διὰ τῶν κοίλων τῶν χειρῶν του, καὶ συντρίβει τὸ πινάκιόν του, καθότι ἰδιοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδε παιδᾶ τινε, ποιοῦντα ὁπῆν ἐν τῷ ἄρτῳ αὐτοῦ, ὅπως θέσῃ τὸν ἐκ φακῆς λιτὸν ζυμὸν του.

Γλώσσα εὐτολμος καὶ ἐλευθέρως, πνεῦμα σαρκαστικὸν καὶ χλευαστικὸν, οὐδέποτε ἐπεδοκίμαζε τοὺς χαμπεῖς τῆς κοινωνίας ἀστεισμοὺς, καίτοι ἐνίοτε διαλάμπει ν' αὐτοῖς ἀλλόκοτος καλαισθησία. Ἄπας ὁ βίος αὐτοῦ εἶνε μίγμα ὑπερβολικῆς ὑπερηφανίας καὶ πνεύματος διαφθαρέντος ὑφ' ἐνὸς ἀτό-

ΖΑΚΥΝΘ. ΕΤΟΣ Γ'.

που συστήματος, αἰσθήματος ὑγιούς καὶ εὐτόλμου ἀνεξαρτησίας. Περιέρεχεται ἐν πλήρει μεσημβρία τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηναίων μετ' ἀνημιμένου φανού· ἀναζητῶ ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἀνευρίσκων τοιοῦτον. Κληθεῖς ποτε νὰ δικάσῃ δύο ἀντιδίκους, ἐξ ὧν εἷς κατηγορεῖ τὸν ἄλλον ἐπὶ κλοπῇ, καταδικάζει τὸν μὲν νὰ ζητήσει πᾶν ὅ,τι δὲν τῷ ἤρπαγη, τὸν δ' ἕτερον νὰ λάβῃ πᾶν ὅ,τι τῷ ζητεῖται. Πωληθεὶς δὲ ποτε ὡς δούλος, πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἐρωτῶσιν αὐτὸν τί γνωρίζει, ἀφελῶς ἀπαντᾷ ὅτι ἐν μόνον γνωρίζει, νὰ διατάτῃ τοὺς ἀνθρώπους. Πειραθέντων δὲ ποτε τινῶν νὰ τῷ ἀποδείξωσιν ὅτι οὐδ' ὑπῆρξε ποτε οὐδ' ὑπάρχει κίνησις, ἐγείρεται καὶ περιπατεῖ, μὴ ἀξιώσας αὐτοὺς ἄλλης ἀπαντήσεως. Καὶ ὅτε ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐπεσεκέθη αὐτὸν, ὅπως ἴδῃ καὶ ἐκ τοῦ πλησόντος γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα, ὃν ἀπίεως ἐσέβετο, οὗτος ψυχρῶς ἀπήντησε πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ γνωστοῦ ἐκείνου «Ἀποσχότησόν μου», ὅπερ, ἀντὶ νὰ ἐλαττώσῃ, ἐπλήξῃσεν τὸν πρὸς αὐτὸν σεβασμὸν τοῦ Ἀλεξάνδρου. Πρὸς τινα δὲ τύραννον, ἐρωτήσαντά ποτε αὐτὸν τίνα τὰ ὑραιότερα ἀγάλματα, τοῦ Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος, ἀπεκρίνατο, θεωρῶν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον.

Ἀπέθανεν ἐν ταῖς ὁδοῖς τῶν Ἀθηναίων, ἐν ἡλικίᾳ ἐνενήκοντα ἐτῶν. Ἡ ἐντύπωσις, ἣν ὁ βίος αὐτοῦ ἐποίησεν ἐπὶ τῶν πνευμάτων ἦν τοιαύτη, ὥστε οἱ Κορίνθιοι πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τῷ ἀνίγειραν ἀνδριάντα, ὃν ἐχάραξαν ἐπὶ τινὸς ἐκ μαρμάρου κύωνος, συμβόλου, ὅπερ αὐτὸς οὗτος ἐξελέξατο.

Ὁ Ἀριστίππος, ὁ ἀναιδὴς οὗτος ἀντιπρόσωπος τῆς κυρρηναϊκῆς σχολῆς, ὁ τὸ πνεῦμα ὡς ὑπηρετὴν ὀρίσας τῶν παθῶν, οὐ πολὺ θὰ ἠνάγκαζεν ἡμᾶς νὰ σταματήσωμεν ἐν ταῦθα, ἂν δὲν ἐπρόκειτο νὰ βοηθήσῃ ἡμᾶς ἀργότερον εἰς τὸ νὰ ἐξετάσωμεν ἀκριβῶς τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπικουρικῆς σχολῆς.

31.

Διπλή κραυγή ἀντήχησεν αἴφνης· οἱ δύο ἐρασταὶ θεώρησαν ἐμβρόντητοι ἀλλήλους καὶ τὰ βλέμματά των, ἐκφραστικώτερα πάσης ομιλίας, ἐστράφησαν ἰκετευτικῶς πρὸς τὴν Λευκὴν, ζητοῦντα τὴν λύσιν τοῦ παραδόξου μυστηρίου.

Ἡ Λευκὴ τοῖς ἐπέβαλε διὰ νεύμαματος ἐπιτακτικοῦ σιωπὴν καὶ ἐξηκολούθησεν ὑπαγορεύουσα εἰς τὸν συμβολαιογράφον τοῦ συμβολαίου τοὺς ὄρους. Ὅτε ἐτελείωσεν ἐκεῖνος ἔκλεισε τὸ βιβλίον ἀπηύθησε πρὸς τὴν Θάλειαν καὶ τὸν Ἐκτορα τὰς συνήθεις εὐχὰς, ἐχαιρέτισε μετὰ σεβασμοῦ τὴν Λευκὴν καὶ ἀνεχώρησεν.

Ὁ Ἐκτωρ καὶ ἡ Θάλεια ὤρμησαν παραχρῆμα, μόλις ἐξῆλθεν ὁ συμβολαιογράφος τοῦ δωματίου, πρὸς τὴν Λευκὴν, ἥτις ὠχρὰ καὶ μειδιῶσα παρτήρει τὴν ἀμηχανίαν των.

— Τί σημαίνει τοῦτο, Λευκὴ; τὴν ἠρώτησαν συγχρόνως.

— Σημαίνει, ἀπεκρίθη ἐκείνη μετὰ φωνῆς ἐπισήμου, ὅτι ἕκαστος ἔχει καθήκοντα, ἅπερ ὀφείλει νὰ μὴ παρίδη, ἀλλὰ νὰ ἐκπληρώτῃ, ἔστω καὶ μεθυσίαν τῆς ἰδίας ὑπάρξεως. Σεῖς ἠγάπατε ἀλλήλους· τὸ ἐνόησα καὶ ἐβεβαιώθην περὶ τούτου· διατὶ νὰ μοὶ τὸ κρύψητε; Σὺ, Ἐκτορ, ὠρκίσθης ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μας θνήσκοντος ὅτι θὰ καθίστας τὰς κόρας του εὐτυχεῖς· ἀλλὰ, μετ' ἐμοῦ συζευγνόμενος, δὲν θὰ καθίστας οὐδ' ἐμὲ εὐτυχῆ, ἦν δὲν ἠγάπας, οὐδ' ἐκείνην, ἦν ἠγάπας ἐκ ψυχῆς καὶ ἥτις οὐδέποτε θὰ σοὶ ἀνῆκε. Ψυχὴ γενναία καὶ εἰλικρινῆ, ὡς ἦσο, ἀπεφάσισες νὰ φύγῃς καὶ νὰ λύσης οὕτω βιαίως τὸ φοβερόν δίλημμά· ἀλλ' ἡ φυγὴ σου οὐδένα θὰ ὠφέλει καὶ θὰ κατέστρεφε πάντας. Ἦτο ἀνάγκη θυσίας ὅπως ἐξεμαλυθῆ ἡ σκολιά αὕτη θέσις· ἐγὼ μόνη ἐξ ὄλων αἰσθάνομαι τὴν δύναμιν νὰ πράξω τὴν θυσίαν ταύτην καὶ προσφέρω ἑαυτὴν θύμα εἰς τῆς εὐτυχίας σας τὸν βωμόν. Ἐκτορ, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, τοῦ

πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς μου, οἵτινες ἀκούουσιν ἐξ οὐρανοῦ τὴν φωνὴν μου σὲ λύω τοῦ δοθέντος ὄρκου. Ἐκτορ καὶ Θάλεια, προσέθηκε λαμβάνουσα καὶ ἐνδυνάμουσα ἀμφοτέρων τὰς χεῖρας, εἶπε σύζυγοι· Ἐγὼ πρώτη εὐλόγω τὴν ἐνώσιν σας, ζητε εὐτυχεῖς καὶ μὴ λησμονήτε ὅτι εἰς τὴν εὐτυχίαν σας συνέτεινα καὶ ἐγὼ ὅσον ἠδυνήθην.

Ἐσίγησεν· ἐκ τῶν ὥραιων ὀφθαλμῶν τῆς ἔρρευσαν σιγηλὰ δάκρυα καὶ ἐστάλαξαν εἰς τὴν γῆν, δάκρυα, ἐξερχόμενα ἐκ τῶν μυχιῶν αὐτῆς.

Ἡ εὐγνωμοσύνη κατέκλυζε τὴν καρδίαν τοῦ Ἐκτορος καὶ τῆς Θαλείας. Μεθ' ὀφθαλμοὺς δακρυβρέκτους καὶ μετὰ θαυμασμοῦ ἀπείρου ἐθεώρουν τὴν ὑψίστην αὐταπάρνησιν τῆς κόρης καὶ ἡ αἴγλη τῆς ἀρετῆς ἐκείνης ἐθάμβωνε τὸ περωτισμένον τῆς ὄμμα. Ἀλλ' ἀφοῦ αὕτη ἐθυσίαζέτο ὑπὲρ αὐτῶν ὁποῖα ἄρ' ἄγε ἐμελλε νὰ ἦνε ἡ τύχη τῆς; Ἡ ἰδέα αὕτη, ἰδέα ὀδυνηρὰ, παρεπομένη εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις καὶ οὔσα οἰονεὶ τὸ τίμημα πάσης βιαιῶς ἀποκτωμένης εὐτυχίας, ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τῶν δύο μελλονόμενων καὶ διὰ τοῦτο μιᾷ φωνῇ ἀνέκραξαν.

— Καὶ σὺ Λευκὴ... καὶ σὺ, ἀδελφὴ μου;

— Ἐλθετε, εἶπεν ἐκείνη ἀτάραχος·

Καὶ ἀνοίξασα τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνός τῆς ἐξέτεινε τὴν χεῖρα πρὸς τὴν ἁγίαν εἰκόνα· παρ' αὐτὴν ἐκρέματο μέλας καὶ μακρὸς μανδύας καὶ ἐν κομβολόγιον ἐξ ἠλέκτρον, ἱερὸν κειμήλιον τῆς οἰκογενείας, δῶρον τῆς μητρὸς αὐτῆς, τὸ ὅποσον ἐφύλαττε μετὰ σεβασμοῦ ἡ Λευκὴ.

— Ἐγὼ, εἶπε με φωνὴν γαληναίαν, ἐγὼ θὰ γίνω μοναχῆ.

Δάκρυα λύπης ζωηρὰς ἀνέβλυσαν ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ τῶν δύο νέων. Τὸ γόνυ των ἐκάμθη, ὥστε ἡ συναίσθησις τῆς ἑαυτῶν μικρότητος ἀπέναντι τοῦ μεγαλείου τῆς ψυχῆς ἐκείνης τὴς ἐβίαζε νὰ προσπέσωσιν. Ἐλάβετο ἕκαστος γονυπετῆς τὴν χεῖρα τῆς Λευ-

κῆς ὀρθίαι· καὶ τὴν ἠσπάθη σιωπηλῶς.

Τὸ λυκόμας τῆς ἐσπέρας εἰσῆρχετο ἀμυδρῶς διὰ τοῦ παραθύρου καὶ μόνη ἡ θνήσκουσα τῆς κανδήλας ἀκτίς ἐφώτιζε τὴν κατασκευαστικὴν σκηνὴν, ἐπιχεύουσα λάμψιν περὶ τὴν εὐγενῆ καὶ καὶ ὠχρὰν κεφαλὴν τῆς κόρης, ὥστε ἀγνὴν ἀκτινοδόλον στεφάνην.

IX

Ἡμέρας τινὰς μετὰ ταῦτα ἐτελοῦντο ἄνευ πομπῆς οὐδεμιᾶς οἱ γάμοι τοῦ Ἐκτορος μετὰ τῆς Θαλείας καὶ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἡ Λευκὴ ἐλάμβανε τὸ μοναχικὸν σχῆμα.

Ἀλλ' ἡ ἀκροσφαλὴς υγεία τῆς νεανίδος εἶχε δεινῶς πάθει καὶ ἡ Λευκὴ ὑπὸ τοῦς ὑγροὺς τῆς μονῆς τοίχους ἐφθινεν, ὡς πτωχὸν ἀγροτικὸν ἄν'ος ὑπὸ σκαιὸν καὶ ἀνήλιον οὐρανόν. Ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἠσθάνετο ἑαυτὴν καταβαλλομένην. Ὁ ἀσθενὴς ὄργανισμός τῆς εἶχε θραυσθῆ ἐκ τῆς δεινῆς κρίσεως, ἦν ὑπέστη. Ἡ ψυχὴ τῆς, ἀπολέσασα ὅτι εἶχε φίλτατον καὶ κλυδωνισθεῖτα ἐν τῇ ζωῇ, εἰδίψα τὴν ἀπειρον τοῦ οὐανοῦ γαλήνῃ.

Ἐσπέραν τινὰ ἠσθάνθη ἑαυτὴν πολλὴ ἀσθενῆ καὶ διὰ τοῦτο προσεκάλεσε τὴν ἀδελφὴν τῆς μετὰ τοῦ συζύγου τῆς νὰ προσέλθωσι παρ' αὐτῆς. Ἐδραμον ἐκείνοι μετ' ἀγωνίας προαισθανόμενοι συμφορὰν. Ἡ φύσις ἀποκαμουσα εἶχεν ἀρχίσει τὸν γαλήνιον ὕπνον. Τὸ τελευταῖον ἄσμα τοῦ πτηνοῦ εἶχε παύσει· ἡ αὖρα εἶχε κοιμηθῆ μεταξὺ τῶν πυκνῶν κλάδων, καὶ τῆς δρόσου αἱ ψεκᾶδες ἤρξαντο καταβαίνουσαι πικρὰ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ζωογοῦσαι τὰ ἄνθη τῆς πεδιάδος. Μόνος ὁ κώδων τοῦ ναοῦ, σημαίνων διὰ μελαγχολικῶν καὶ διακεκομμένων δονισμῶν τὸν ἐσπερινόν, ἐτάραττε τὴν ἀπειρον σιωπὴν.

Εἰς τὸ κελλίον τῆς μοναχῆς ἐβασίλευεν ἄκρα γαλήνη. Ἡ αὐτὴ κανδήλα ἔκαιε πρὸ τῆς αὐτῆς ἁγίας εἰκόνας

μετενεχθείσης ἀπὸ τοῦ κοιτῶνος τῆς νέας εἰς τὸ στενόν τῆς κελλίου. Τὸ ἐξ ἠλέκτρον κομβολόγιον περιειλισσέτο περὶ τὰς χεῖράς τῆς καὶ αὐτοῦ τοῦ ἠλέκτρον ὠχροτέρας. Ὁχρὰ, ἀλλὰ πλήρης καλλονῆς ἐπουρανοῦ, ἔκειτο ἐπὶ τῆς κλίνης ἡ Λευκὴ· ἡ κόμη τῆς λευκὴν κατῆρχετο πλοῦσια ἐνθεν καὶ ἔθεν τοῦ προσώπου τῆς, καὶ οἱ γλυκεῖς ὀφθαλμοὶ τῆς ἀπήστραπτον ἐκ τοῦ πυρεστοῦ, ὅστις τὴν κατεφλόγιζεν.

Ὁ Ἐκτωρ καὶ ἡ Θάλεια ἐρρίφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μετὰ λυγμῶν.

— Πάσχεις πολὺ, ἀδελφὴ μου; τὴν ἠρώτησε κλαίουσα ἡ Θάλεια.

— Μετ' ὀλίγον δὲν θὰ πάσχω πλέον, εἶπε με φωνὴν θνήσκουσαν ἡ Λευκὴ.

— Ὡ! θὰ ζήσης, Λευκὴ, θὰ ζήσης, ἀνέκραξαν δακρυόντες οἱ δύο νέοι, θὰ ζήσης δι' ἡμᾶς.

Ἡ Λευκὴ ἐμειδίασε περιλύπως καὶ ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν.

— Ἀκούσατε, εἶπεν ἀνεγειρομένη ὀλίγον καὶ μετὰ φωνῆς ἐκλειπούσης. Δὲν θὰ ζήσω, τὸ αἰσθάνομαι, μοὶ ὑπολείπονται ἔτι ὀλίγα στιγμαὶ ζωῆς· βλέπετε τὴν Παρθένον, ἐξηκολούθησε δεικνύουσα τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, ἥτις, ὡς ἄρνος μάρτυς, ἐθεώρει με βλέμμα πλήρες συμπαθείας τὴν ψυχορραγοῦσαν, ἐκείνη μοὶ ὑπεσχέθη νὰ με παραλάβῃ εἰς τοὺς ἀγίους τῆς κόλπους ὀπότεν ἤθελον βαρυνθῆ τὴν γῆν. Τὴν νύκτα ταύτην μοὶ ἐφάνη καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι εἶνε εἰς τοῖμην νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν τῆς, καὶ ἐγὼ ἀφίεμαι μετὰ χαρᾶς εἰς τὰς ἁγίας χεῖράς τῆς.

Ὁ Ἐκτωρ καὶ ἡ Θάλεια ἀνέφριξαν. Οἱ λόγοι ἐκείνοι τῆς ψυχορραγούσης, ἠχοῦντες ἐν τῷ μέσῳ τῆς βαθείας σιωπῆς τῆς νυκτός, δὲν ἐφαίνοντο κοινοὶ καὶ ἀσήμαντοι λόγοι παρὰ ληροῦντος ἐκ τῆς θέρμης ἀσθενοῦς, ἀλλὰ περιεβάλλοντο ἱερὸν ἐπισημότητα.

— Σὰς ἑκραῖα ἐδῶ, ἐξηκολούθησεν ἡ νεῖνις μετὰ φωνῆς ἔτι ἀσθενεστέρως, ὅπως σὰς εἶπω ὑστατον ὅ, τι σὰς παρήγγειλα καθ' ἦν στιγμὴν ἦνωσα τὰς χεῖράς σου, ἐνθυμείσθε; Ζήσατε εὐτυχεῖς καὶ ἀγαπώμενοι. Θάλεια, ἀγάπα τὸν Ἐκτωρ, διότι εἶνε εὐγενῆς καρδία καὶ ἀξία ἀγάπης. Καὶ σὺ, Ἐκτωρ, ἀγάπα θερμῶς τὴν Θάλειαν καὶ κατάστησον αὐτὴν εὐτυχή. Ἐνθυμοῦ τὸν ἕρκον σου καὶ ἐνθυμοῦ ἀκόμη ὅτι...

Διεκόπη. Λόγοι τινὲς ἀνῆλθον εἰς τὰ χεῖλη της καὶ ἠθέλησαν βιαίως νὰ ἐξέλθωσιν αὐτῶν ἄλλ' ὑστάτη προσπάθεια αὐτῆς τοῦ; ἐβίασε νὰ ἐπανέλθωσι πάλιν εἰς τὰ ἄδυτα τῆς ψυχῆς της. Ἐπανέπεσε ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, ἐστήριξε τὸ ἀπλανὲς ὄμμα της εἰς τὴν ἁγίαν εἰκόνα καὶ ἐψιθύρισε μετὰ φωνῆς μόλις ἀκουομένης.

— Ἐρχομαι.

Τὸ μυστήριον τοῦ ἔρωτός της ἀπέκρυψε μετ' αὐτῆς.

Ἐρμησαν ἐπ' αὐτῆς, τὴν ἀνήγειραν, ἀλλ' ἐπανέπεσε πάλιν. Ὁ Ἐκτωρ ἐπέθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας της; δὲν ἔπαλλε πλέον. Ἦτο νεκρά.

Ἡ Θάλεια ἔρρηξε κραυγὴν ὀδύνης καὶ ἐλειποθύμην.

Ὁ Ἐκτωρ ἔλαβε τὴν ψυχρὰν χεῖρα τῆς νεκρᾶς καὶ ἀποτείνόμενος πρὸς αὐτήν.

— Ψυχὴ ἁγία τοῦ οὐρανοῦ, εἶπεν, ἐπανάελ' εἰς τὴν πατρίδα σου. Ὁ κόσμος δὲν ἦτο ἄξιός σου; δὲν σὲ ἐνόησε καὶ δὲν σὲ ἐξέτιμησεν. Ἄλλ' ἂν δὲν σὲ ἠγάπησα ὅσον ἔπρεπε ζώσας, ὦ! σοὶ τὸ δοκίζομαι, θὰ σὲ λατρεύω διὰ παντός νεκράν.

Καὶ, θεῖς τὰ χεῖλη ἐπὶ τοῦ ὠχροῦ μετώπου τῆς νεκρᾶς, ἐπέθηκε φλογερόν ἀσπασμόν, ἀλλὰ ταῦτοχρόνως ἀπεσύρθη ἔντρομος καὶ πεφοβισμένος.

Ἦτο τὸ πρῶτον φίλημα, ὅπερ ἐδίδεν αὐτῇ, τὸ πρῶτον καὶ τὸ ὑστατον ταῦτοχρόνως.

Τοῦ θανάτου ὁ παγετός δὲν ἴσχυσε

νὰ σβέσῃ τὴν θερμὴν τοῦ ἁγίου ἔρωτος ἐκείνου καὶ ἠσθάνθη τὸ μέτωπον τῆς νεκρᾶς φρίσσον ὑπὸ τὴν ἐπαφῆν τῶν χειλέων του.

Κεφαλληνία.

BABBY.

ΟΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

(Συνέχεια, 8ρα φυλ. ΚΗ')

Δ'

Κρίσιμος διὰ τοὺς ἄγγλους αἰχμαλώτους στιγμή.—Ἀπελευθέρωσις των.—Ἐξοδος εἰς Μάγδαλα καὶ θάνατος τοῦ Θεοδώρου.—Τάφος αὐτοῦ.

Περὶ τὰ ἑκατὸν μέτρα ἀπὸ τῆς βασιλικῆς σκηνῆς ἀπνητήσαμεν ἐπανερχόμενον πρὸς ἡμᾶς τὸν ὑπὸ τοῦ Σαμουὴλ καὶ τῶν ἀρχηγῶν ἀπεσταλμένον ἀγγελιοφόρον ἵνα ζητήσῃ παρὰ τοῦ Θεοδώρου τελευταίαν συνέντευξιν. Αὐτός, μᾶς εἶπεν ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν ἦτο ἐν τῇ σκηνῇ του, ὅτι εὐρίσκατο μεταξὺ Φάχλα καὶ Σελασιῆ καὶ μόνον ἤθελε νὰ ἴδῃ τὸν ἀγαπητὸν του φίλον Ράσσαμ. Ἐδόθησαν τότε διαταγαὶ ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν, οἵτινες μᾶς συνάδευον, ὅπως ὀδηγηθῆ ὁ κύριος Ράσσαμ δι' ἄλλης ὁδοῦ ἢ ἐκείνης δι' ἧς ἔπρεπε οἱ λοιποὶ αἰχμαλώτοι νὰ διατρέξωμεν μικρὰν ἀτραπὸν ἐπὶ τὸ χεῖλος τῆς Σελασιῆ, ὃ δὲ κύριος Ράσσαμ ἤχθη δι' ὁδοῦ πεντήκοντα μέτρα ὑπεράνω. Οὕτω διηύσαμεν περὶ τὰ διακόσια μέτρα, ὅτε αἶφνης διετάχθημεν ἵνα σταθῶμεν. Οἱ στρατιῶται μᾶς εἶπον ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἤρχετο πρὸς τὸν κύριον Ράσσαμ καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ περιμένωμεν τὸ τέλος τῆς συνεντεύξεως.

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἐρρέθη ἡμῖν νὰ προχωρήσωμεν, διότι ὁ κύριος Ράσσαμ εἶχεν ἀφήσῃ τὸν βασιλέα καὶ διηυθύνετο πρὸς ἡμᾶς.

Ἐγὼ περιεπάτου ἐπὶ κεραλῆς τοῦ ἀποσπάσματος μας, καὶ ὑπὴρξε μεγάλη ἡ ἐκπληξίς μου εὐρεθέντος μετ' ὀλίγα βήματα ἐν αἰφνιδίᾳ τινὶ στροφῇ τῆς ὁδοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοδώρου. Ἀντελήφθη εὐθύς ὅτι αὐτός εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ φρικώδους ταραχῆς. Ὅπισω αὐτοῦ ἴσταντο εἴκοσιν ἄνδρες ἐπὶ μιᾷ μόνον σειρᾷς, ἅπαντες καρβινοφόροι. Ὁ τόπος, ἐφ' οὗ εὐρίσκατο, ἦτο μικρὸν ἀνάχωμα, τόσῳ στενὸν ὥστε ἤθελεν εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, ἀδύνατον κἂν νὰ τὸν Οἴζω ἐὰν ἤθελον προχωρήσῃ ἐν βῆμα. Κάτωθεν τοῦ ἀναχώματος ἠνέμωτο βαθύς κρημνός; ἄνω οἱ βράχοι ἀνεγείροντο ὡς ὑπερμέγεθος τείχος. Βεβαίως ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐκλέξῃ καλλιτέραν θέσιν ἐὰν εἶχε λάβει ἀπαισίους σκοποὺς πρὸς ἡμᾶς.

Αὐτός κατὰ πρῶτον δὲν ἠδυνάθη νὰ μὲ ἴδῃ, περὶ δὲ τὸ πρόσωπόν του ἦτο ἐστραμμένον πλαγίως ὡμίλει χαμηλῇ τῇ φωνῇ εἰς τὸ οὖς τοῦ μάλλον πρὸς αὐτὸν πλισιάζοντος στρατιώτου, καὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα ἵνα λάβῃ τὴν καρβίναν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου. Ἦμην προητοιμασμένος πρὸς πᾶν ἐνδεχόμενον, καὶ δὲν ὑπῆρχεν ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ὅτι ἡ τελευταία μας ὦρα ἐσήμανεν.

Ὁ Θεόδωρος ἐστράφη, τὴν χεῖρα φέρων ἐπὶ τὴν καρβίναν. τότε μὲ εἶδε, μὲ ἠτένισεν ἐπὶ ἐν ἡ δύο δευτερόλεπτα, ἔπειτα ἀφῆκε τὸν βραχίονα νὰ πέσῃ καὶ μετὰ φωνῆς λυπηρῶς ταπεινῆς, μὲ ἠρώτησε πῶς εἶχον καὶ μοὶ εἶπε χαῖρε.

Ὁ ἀρχηγός τῶν παραπομπῶν μας βραδύτερον μοὶ εἶπεν ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ στιγμῇ ὁ Θεόδωρος ἦτο ἀμφιρροπῆς εἰς τὸ νὰ μᾶς θανατώσῃ ἢ νὰ ἑπιτρέπων μόνον εἰς τὸν κύριον Ράσσαμ νὰ ἀναχωρήσῃ ἕνεκα πρὸς αὐτὸν προσωπικῆς φιλίας του, καὶ ὅτι ἀφείλομεν τὴν σωτηρίαν μας, εἰς τὴν εὐτυχὴ σύμπτωσιν, καθ' ἣν τὸ βέλεμα τοῦ αὐτοκράτορος ἐρίφη πρῶτον ἐπ

ἐμοῦ, καθ' οὗ οὐδεμία ὑπῆρχε δυσμένεια ἄλλ' ὅτι τὸ πρᾶγμα ἤθελε συμβῆ ἄλλως, ἐὰν ἡ ὀργὴ του ἤθελε διερευθισθῆ ἐκ τῆς θέας ἐκείνων, οὗς ἐμίσει.

Μετ' ὀλίγον προσφθάνομεν τὸν κύριον Ράσσαμ καὶ ἐπορευόμεθα μεθ' ὀβελος τῆς ταχύτητος, ἧς ἦσαν ἱκανοὶ αἱ ἡμίονοί μας. Ὁ κύριος Ράσσαμ μᾶς ἀνέφερεν ὅτι ὁ Θεόδωρος τῷ εἶχεν εἶπη. «Ἀρχίζει νὰ γίνηται σκοτία ἴσως ἤθελεν εἶνε καλλίτερον νὰ ἀναβάλητε τῶν ἀναχωρήσιν σας διὰ τὴν αὔριον.»

«Ὅπως ἀρέσκει τῇ Ἰμ. Μεγαλειότητι,» ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Ράσσαμ. Τότε ὁ Θεόδωρος προσέθεσεν. «Δὲν μ' ἐνδικφέρει, ἀναχωρήσατε.» Συνέσφιγγον τὰς χεῖρας ἀλλήλων λίαν συγκεκλινημένοι ἀμφότεροι ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ τοῦ χωρισμοῦ των, ὃ δὲ κύριος Ράσσαμ εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν αὔριον ἐνωρίς.

Εἶχομεν σχεδὸν ἐγγίστη τὰς προφυλακὰς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ στρατοῦ ὅτε στρατιῶται μᾶς ἐφώνησαν νὰ σταθῶμεν. Ἴσως ὁ Θεόδωρος μετέβαλεν ἐκ νέου γνώμην; Τόσῳ ἐγγύς τῆς ἐλευθερίας, ἤμεθ' εἰσέτι προωρισμένοι εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἢ τὸν θάνατον; Αἱ σκέψεις αὗται εὐθύς διήλθον διὰ τῆς διανοίας μας. Πλὴν ἡ σκληρὰ ἀβεβαιότης διήρκεσεν ἐπὶ βραχὺ, διότι εἶδομεν τρέχοντα πρὸς ἡμᾶς ἕνα ὑπηρετὴν τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις ἔφερεν τὴν σπάθην τοῦ Πριδὸ καὶ τὴν ἐμὴν, ὣν ἡ Α. Μεγαλειότης ἐγένετο κύριος ὡς Δέβρα-Ταθὸρ, πρὸ μηνῶν εἴκοσιν ἐνός. Ἠὐχριστήσαμεν διὰ τοῦ ἀπεσταλμένου τὸν Θεόδωρον καὶ ἐξηκολουθήσαμεν τὴν ὁδόν.

Δὲν ἠξέυρομεν ἔτι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐκ τίνος λεπτοῦ νήματος ἐξητάτο ἡ ἀπελευθέρωσις μας. Φαίνεται ὅτι, μετὰ τὴν ἀναχώρησιν μας, ὁ Θεόδωρος ἐκάθησεν ἐπὶ λίθον μετὰ τὴν κεφαλὴν μεταξὺ τῶν χειρῶν, καὶ παρεδόθη εἰς κλαυθμόν. Ὁ Ρας-Εγγεδ-

ΛΟΥΚΡ. [Ἐκ τῶν λόγων τῆς σχεδόν ἐπίστευσα εἰς τὴν εὐτυχίαν!] (περυσμῆνη πρὸς τὸν Ἀδῶν) τί καλὸν ἐπραξά, κύριε, ὅπως ἀζωωθῶ τῆς τιμῆς τῆς ἐπισκεψεύσας;

ΑΒ. Οὐδὲν εἶνε τὸ καλὸν ὅπερ ἐπραξας, παραβαλλόμενον πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θὰ ἠδύνασο νὰ πράξῃς.

ΛΟΥΚΡ. Ἐγώ;

ΑΒ. Καθησάι, κήρη, πλιησίον μου.

ΛΟΥΚΡ. Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ἐνώπιον ὑμῶν πρέπει νὰ μένω ὀρθία.

A B. Τότε θὰ ἐγερθῶ ἐγώ....

ΛΟΥΚΡ. (καθημένη εὐθύς) Εἶσθε μέγας!

ΑΒ. Εἰπέ ἀγαθὸς καὶ ἀκετός θάλει εἶσθαι ἔ ἐπάμιος. Ἐγώ, θλέπεις, σὲ ἀγαπῶ ὡς θυγατέρα μου, ὡς τὰς τύσας τῆς ἐκλογῆς μου... καὶ ὅμως εἶχον ποτέ μίαν, ἧτις ἀληθῶς ἰδική μου ἦτο, διότι ἡ θρησκεία μου δὲν καταδικάζει τὸν ἑα εἰς ἀπομύνησιν καὶ τῶ ἐπιτρέπει νὰ ἔχη οἰκογένειαν! ἐκεῖνη λοιπὸν ἡ κόρη μου ἧτις εἶχεν ἴσως κερυμμένας τὰς πτέρυγας, ἀγαπῶσα πλέον ἐμοῦ τὴν μητέρα τῆς ἀπέπτη εἰς οὐρανὸς πρὸς συνάντησίν τῆς· διὸ ἐσκέφθην ὅλον τὸν ἠθασαυρὸν τῆς στοργῆς μου νὰ συγκεντρώσω ἐπὶ τῶν νεαρῶν συμπολιτῶν μὲν τῶν ἐχουσῶν ἀνάγκην ἀνατροπῆς· ἠθέλησα διὰ τοῦ μέσου τούτου νὰ κταπολεμήσω τὰς θεισιδαίμονιας τῆς πατρίδος μου ἀπομακρυνούσας τὰς γυναῖκας ἀπὸ τῶν πηγῶν τῆς γνώσεως. Ἐάν ἐγνώριζες πόσας υπέστην καταδρομῆς! ἀλλ' εἶχον πίστιν καὶ θάρρος· ἐθριάμβευσα, ἡ δὲ συκοφαντία ἐδῆσε νὰ φύγῃ ἀπὸ τοῦ οὐδοῦ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου μου εὐλαγηθέντος παρά τοῦ Ὑψίστου. ἐγὼ αὐτὸς ἐπεσκέφθην τὰς τῶν ἀπύρου οἰκίας ἵνα σώσω ἀπὸ τοῦ βορβόρου τοὺς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντας ἐκείνους μαργαρίτας... καὶ ἰδοὺ τὸ αἶτιον τοῦ φιλοστόργου ἐκείνου θαυμασμοῦ

ὑφ' οὗ κατελήφθην κατ' ἡμῆραν σὲ εὐρον ἐν τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ, καὶ σὲ εἶδον ἀνεπὶ ἀκίνητον ἐπὶ τοῦ ποιήματος τοῦ Μίλωνος... ἐνθυμησάμην τὴν ἡμέραν ἐκείνην;

ΛΟΥΚΡ. Ὡς τὴν εὐτυχιστέραν τοῦ βίου μου.

ΑΒ. Πιθανόν. Ἐάν ἀληθῶς ἔχῃς ἀνάγκην καὶ πόθον νὰ μάθῃς σήμερον δύναμαι νὰ σοὶ προσφέρω μίαν θέσιν, ἐν δωματίον ἐν τῷ ἐκπαιδευτηρίῳ μου.

ΛΟΥΚΡ. (ἐγερθεῖσα ρίπτειται πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Βιλάρι) Ἄ! κύριε, κύριε!

ΑΒ. (ἐγείρεται) Τί σημαίνει τούτο λοιπόν;

ΛΟΥΚΡ. Ἐθῆξτε, κύριε, τὴν ἡλικιτέραν σὺνάμα καὶ φρικωδέστεραν χορδήν τῆς καρδίας μου!

ΑΒ. Φρικωδέστεραν; λοιπὸν ἀρηγήθητι πρὸς ἐμέ, κήρη μου, τὰ αἰσθητά σου, τοὺς πόθους σου, τὰς πνευματικὰς ἀνάγκας σου! Ἐξομολογήθητι, προσφιλέ μου τέκνον, ἐγὼ θὰ σοὶ εἶπω τί εἶσαι, τί θύνασαι νὰ γένης.

ΛΟΥΚΡ. Ἀδύνατον εἶνε νὰ σὰς εἶπω τί αἰσθάνομαι ἐντὸς ἐμοῦ, διότι ἀγνοῶ νὰ τὸ ἐξηγήσω καὶ εἰς ἐμέ αὐτήν, πλὴν δύναμαι νὰ σὰς εἶπω ὅτι πενταετίας ἤδη ἠσθάνομαι ἀναπτυσσόμενον ἐν ἐμοὶ τὸν πόθον, ἡ νὰ εἶπω καλλιῶν τὴν ἀνάγκην τῆς σπουδῆς. Ὅσα βιβλία ἔπιπτον εἰς χεῖράς μου τὰ ἀνεγνώσκον, τὰ κατέρωγον ἐν ἀγαλλιάσει, ἐν ἀνεκφράστῳ παραφορᾷ· καὶ δὲν ἠδύναμην νὰ κοιμηθῶ ἂν πρῶτον δὲν τὰ ἐτελείωον. Ὅταν δὲ συνέβαινε νὰ ἀπαντήσω δυσχέρειαν τινα ὡς πρὸς τὴν ἐννοσίαν χωρίου τινός, ὦ! τὸ μαρτύριον ἦτο μέγα! συγγάκις ἀπετυρῆμην μακρὰν τῶν συντρόφων μου φέρουσα χαρτίον, γραφίδα, καὶ μελανῆν, καὶ ἔγραψον, ἔγραψον, ἀγνοῶ τί, διότι εὐθύς τὸ ἐσχίζον... πλὴν ἐνθυμούμαι ὅτι ἑπταετίας συνέθεσα ἐμμετρον ἐπιτάριον χελιδόνος, ἧτις πληροδύσα ἦλθε νὰ ψυχοραγήσῃ

ὑπὸ τῶν φωνικῶν τοῦ κηπαρίου μου. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἐξαδέλφης μου Ροζαλίας αὐστηρῶς μοι ἀπετραπή ἡ ἀνάγνωσις—ἀλλοίμονον ἐάν ὁ θεὸς μὲ εὐίσκη προκοπῶσαν βιβλίον· ἡ δὲ ἀνάγκη, ὁ πυρετὸς τῆς ἀναγνώσεως συνήθην ἐν ἐμοὶ μετὰ τῆς ἡλικίας· ἐάν δὲν ἠδύναμην νὰ σπουδάσω πλέον θ' ἀπέθνησκον· ἠναγκάσθην ἐπομένως νὰ κρύπτω παρὰ πάντων τὰς προσφιλεῖς μοι ἀσχολίας· τὴν ἡμέραν ὄφειλον νὰ ἐπιστάω εἰς τὰ τῆς οἰκίας, τὴν δὲ νύκτα ἠγρόπων... ἀλλὰ τί νὰ πράξω στερουμένη βιβλίον;... ἐνησχολούμην λοιπὸν εἰς γυναϊκῆα ἐργόχειρα, τὰ ἐπώλουν, καὶ εὐθύς ἔτρεχον νὰ προμηθευθῶ τοὺς προσφιλεστέρους καὶ μᾶλλον ἀναγκαίους συγγραφείς ὡς τὸν κλέπτην ὅστις ἐν τῷ μυστηρίῳ τρέχει νὰ θάψῃ τὰ κλαπέπτα, οὕτως ἐγὼ ἔκουπτον τὰ βιβλία μου ἐν τῷ δωματίῳ μου ἵνα σπουδάσω τὴν νύκτα... ὦ! ἦσαν νύκτες ἠδέϊαι, μυστηριώδεις, θεσπέσιαι! Ὡ! ποσάκις διέβην ὑπὸ τὰ παραθύρα τοῦ ἐκπαιδευτηρίου σας, καὶ ἔστην παρατηρούσα τὰς τρισολβίους ἐκείνας κόρας αἰτινες τίσας εἶχον τὰ τῆς σπουδῆς μέσα, αἱ ὅσσαι ἠδύναντο νὰ σέβουσι τὴν διψάν τῆς διανοίας τῶν εἰς τὰς διαγωγὰς τῆς γνώσεως πηγὰς, αἰτινες ἐν ἡμῖν εἶχον διδάσκαλον, ὁδηγόν, πατέρα!...

ΑΒ. Δυστυχὴς κήρη! καὶ ἴσως συνέθετες....

ΛΟΥΚΡ. Ναί, ἦτο ἀνάγκη νὰ πράξω τούτο! Ἐγάρου καὶ ἔκαιον. Πλὴν διακυλάτω ἀκήμη χειρὸς γράφα τινὰ λίαν προσφιλή μοι. Θὰ σὰς εἶπω τι ὡς πρὸς τὸν τρόπον μου περὶ τὸ στιχοργεῖν ἡ μουσικὴ κέκτηται ἐπ' ἐμοῦ ἰσχυρῶς, μαγείαν ἀνεκφραστοῦ ἐν τῷ δωματίῳ μου ἔχω μίαν ἀρπὰν αἰθλιαίν, καὶ ὅταν καταλαβάνομαι ὑπὸ τῶν μεταχολικῶν αἰσθρῶν, ἀποθέτω αὐτὴν

ἐπὶ τοῦ παραθύρου, καὶ εἰς τὸν λεπτὸν καὶ γλυκὺν ἦχον τῶν μικρῶν ἐκείνων χορδῶν, ἡ ψυχὴ μου οὕτως ἀνυψοῦται ὥστε κύμα ποιήσεως ἐκχέεται ἐκ τῆς συγκεκριμένης καρδίας μου... αἱ ἰδέαι μετὰ τὸσαύτης ὁρμῆς διαδέχονται ἀλλήλας, ὥστε ἀναγκάζομαι ν' ἀπορρίψω τὴν γραφίδα, καὶ ὡσαύτ' ἐκστήθους ἐγνώριζον αὐτὸς ἀπαγγέλλω τοὺς στίχους μου... ἀλλὰ μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῆς φρηνήτιδος ταύτης τὸ μέτωπόν μου καίει ὡς ἂν ἐμελλε νὰ διαρραγῇ, πάντα τὰ νεῦρά μου φρίττουσι, καὶ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφύσωνα ρέουσι δάκρυα.

ΑΒ. (ἀκροασθεῖς αὐτὴν μετὰ ἱερῶς ἐνδιαφέροντος καὶ ἀξόκτος ἐπιθυμασμοῦ) Ἄ! οὕτω μόνον ἀναγγέλλεται ἡ ἐπιφοίτησις τῆς μεγαλοφυίας; Ἄφες, κήρη μου. νὰ ἐπιθέσω τὴν τρέμουσαν χεῖρά μου ἐπὶ τοῦ νεαροῦ σου μετώπου!... αἰσθάνομαι ὅτι ἐδῶ μέσα ὑπάρχει μέλλον, σὺ, κήρη μου, θὰ γένης μεγάλη.

ΛΟΥΚΡ. Ἐγώ;...

ΑΒ. Πλὴν ἀλλοίμονον ἐάν μείνης εἰς σεαυτὴν ἐγκαταλειμμένη! ὁ τοῦ Σάτερτου καὶ Κίρκου Οὐαίτ στέφανος προύρωι θὰ ἔστρεφε τὴν κεφαλὴν σου.

ΛΟΥΚΡ. (περιδιχῶ) Ὁ Σάτερτου!

ΑΒ. Μὴ φοβῆσαι διότι ὁ θεὸς ἠδύθησε νὰ σὲ ἀπαντήσῃ ἐγὼ ὀφείλω νὰ τῷ δώσω λόγον περὶ τῆς μεγαλοφυίας καὶ τῆς ζωῆς σου τυφλῶς θ' ἀπεθῆς εἰς τὰς πατριὰς μου φροντίδας, ἐγὼ θὰ πρῶτον τοὺς πυρετώδεις τῆς καρδίας σου παλμούς, τὰς ὁρμὰς τῆς νεαρῆς σου φαντασίας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου θὰ καταρρεύσωσι τὰ πρῶτα παρήγορα διδάγματα τῆς ἐκ θεοῦ πηγαιζούσης σοφίας σὶ θὰ ἐμπνέσαι ὑπὸ τοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν πατρίδα, τὸ ὄραϊον, τὸ ἀληθές· ἐγὼ θὰ σὲ διδάξω, κήρη μου, πῶς ἡ διάνοια ὑπὸ τῆς ἀρετῆς γαλουχομένη καθίσταται πηγὴ οὐρανίου παραμυθίου—θὰ μάθῃς πόσων

ύψηλὴ ἀλλὰ τρομερὰ εἶνε ἢ ἀποστολὴ τῆς μεγαλοφυΐας ἐδῶ κάτω, τὰ πάντα δὲ μάθησ—Αἱ θύραι τοῦ παραναγωγείου μου εἶναι ἐρδάνοικται δι' ἐτέ... καὶ ἂν τοῦτο δὲν ἀρχῆ, ἰδοὺ ὡς ἄλλος πατήρ σοι ἀνοίγει τὰς ἀγκάλας.

ΛΟΥΚΡ. (ριπτομένη ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ 'Α! ναι, πάτερ μου!—'Αλλ' ὁ θεὸς μου;... ὦ! εἶναι ἀδύνατον! δὲν δὲ ἐπιτρέψει ν' ἀφήσω τὴν οἰκίαν ταύτην... τὸ παράδειγμα τῆς ἐξαδέλφης μου Ροζαλίας....

ΑΒ. Ἐκείνη, τέκνον μου, ἦτο ἀσθενής, δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ. Θὰ ὀμιλήσω λοιπὸν πρὸς τὸν κύριον Ριχάρδου, ὅστις δὲν δύναται, πιστεῦσαι, ν' ἀντιπῆσῃ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῆς θείας προνοίας. Θὰ καλίσω καὶ πάλιν ἐναντίον τῶν παλαιῶν προλήψεων... ἀλλ' ἐν περιπτώσει καθ' ἣν δὲν δύνησῶ νὰ νικήσω, διότι γνωρίζω τὴν σκληρότητα τῆς τραχυθείσης ἐκείνης καρδίας, τότε θὰ ἐπαυροῦμαι ἐπὶ σοῦ, κόρη μου, θὰ εἶμαι πάντοτε πατήρ σου! Ἐν τούτοις, ἔχεις ἀρκετὰ βιβλία;

ΛΟΥΚΡ. Φεὺ! ὄχι!... ἐλπίζω ὅμως γρήγορα νὰ πωλήσω ἐργαζομένη τινα καὶ διὰ τῶν χρημάτων ἐκείνων νὰ ἀγοράσω σύγγραμμα τι.

ΑΒ. Τότε ἵνα μὴ ἀπαυρῶς πολυτίμου χρόνου μετὰ τὰς ἀγρυπνίας σου, λάβῃς, Λουκητία, τὰ ὄλγιστα ταῦτα χρήματα (προσφέρειν αὐτῇ βιβλίον).

ΛΟΥΚΡ. ὦ! ποτέ, ποτέ!

ΑΒ. Δὲν θέλεις λοιπὸν ν' ἀρρίστησῃς ὡσα θυγάτηρ μου;

ΛΟΥΚΡ. Ἄ! (λαμβάνει τὸ βιβλίον καὶ ἀπελάττει αὐτὸ μετὰ πάθους) Ἡ εὐλογία τοῦ Ὑψίστου ἐφ' ὑμῶν, πάτερ μου!

ΑΒ. Εἶναι χρήματα τὰ ὅποια πολὺν θὰ παραγάγῃ καρπὸν. Τώρα σὲ ἀφίνω! αἱ θυγατέρες μου μὲ προσμένουσιν... ὦ! ἀλλὰ σὺ, Λουκητία μου, θὰ

εἶσαι ἢ ἐκλεκτὴ τῆς καρδίας μου!... Ἀργότερα δὲ ἐπιστρέψω ὅπως πειραθῶ τῶν διαθέσεων τοῦ κυρίου Ριχάρδου. Θάροζ, Λουκητία... Σὺ θεῆ! ὅστις ἠδύνησας νὰ συνακτῆσῃ τὸ θαυμαστότερον πλάσμα τῶν χειρῶν σου, εὐδότησον ὅπως δύνησῶ νὰ ἐπιστήσω τὸ νεκρὸν τοῦτο φυτὸν ἵνα μὴ οἱ καρποὶ τοῦ προσώρου τιναχθῶσιν ἀπὸ τῶν κλάδων αὐτοῦ ἀξιώσῃν με νὰ καταστήσω αὐτὴν ἀξίαν τῆς πατρὸς καὶ σοῦ. ἔπειτα κάλεσον, κύριε, τὸν ταπεινὸν σου δούλον ἀρκετὸς θέλει εἶσθαι ὁ χρόνος ὃν ἔζησε, διότι θὰ ἀφήσῃ τῇ Ἀμερικῇ πλοσίαν κληρονομίαν ἐν τῇ ἰδέῃ τῆς ἐξαιτίας ταύτης κόρης! (ἀπελάττει αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον) Χαῖρος, κόρη μου, χαῖρε! (ἐξέρχεται συγκινημένος.)

ΛΟΥΚΡ. (Συνιδέουσα αὐτὸν μέχρι τῆς θύρας) ἀλλὰ τί αἰσθάνομαι;... οἱ λόγαι τοῦ ἀνέψωσαν τὴν φαντασίαν μου! τὸ πατρικὸν τοῦ φίλημα διέχυσεν ἐπὶ τοῦ προσώπου μου οὐρανίαν εὐωδίαν!... Εἶπεν ὅτι θὰ γίνω ἐξοχος, μεγάλη... λοιπὸν ἢ κάταλαμβάνουσα με ἐγκραλικὴ φρικίασιν δὲν μὲ ἠπάτησεν; ἢ καρδία δὲν ἐψεύθη! Καὶ τί δὲ μ' ἐμῆλε τότε ἂν ἀπέθνησκον, ἀλλὰ φέρουσα τὸν στέφανον τοῦ Σάτερτον, καὶ γράφασα τὴν Χριστιάδα τοῦ Κίρκ Οὐάϊτ;... Ἐξοχος, μεγάλη!... τὸ εἶπεν ὁ Βιλάρς, ὁ Βιλάρς ὁ φίλος τοῦ Γεωργίου Οὐασινγκτόνος... Γεώργιος! τὴν γλυκεῖαν τοῦ ὀνόματος τούτου ἠχώ ἠσθάνην ἐν τῇ καρδίᾳ μου! Ἄν ὑπάγω εἰς τὸ παραναγωγεῖον δὲν θὰ τὸν ἴδω πλέον.—Οἴμοι! οἱ λόγοι τῆς Βαλερίας ἦσαν ἀποκαλύψις... ἴσως μὲ ἀγαπᾷ! λοιπὸν, μήπως ὁ Γεώργιος δὲν ποθεῖ γυναῖκα περιβαλλουσαν τὸν ἔρωτα διὰ τῆς αἰγλης τῆς μεγαλοφυΐας; ἐμὲ λοιπὸν ἐμὲ!... θὰ σπουδάσω, ἢ ἰδέω μου δι' αὐτοῦ θὰ ἐκπέμψῃ ἀθανάτους ἦχους! (αἶφνης ἀναστελλομένη). Καὶ ἢ Βαλερία; ν' ἀρπάξω

ἀπὸ τῆς παιδικῆς μου φίλης τὸν ἔρωτά της; τοῦτο δὲ ἦτο παράπτωμα... ὄχι! ποτέ, ὁ Γεώργιος δὲν δύναται νὰ ἦναι τὸ ἴνδαλμα τῆς φαντασίας μου, ὁ ἐκ τῶν νεφῶν ὀμιλῶν μοι ἄγγελος, ὄχι, ἐκεῖνος δὲν ἐγκατέλειψε τὸν ἀστέρα τῆς Ἀφροδίτης... πρὸς αὐτὸν δὲ στρέφεται ἀκόμη τὸ βλέμμα μου (κάθηται, τὸ πρότωπὸν τῆς ἀναλαμβάνει τὸν συνήθη χαρακτῆρα ἐκστάσεως).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΙΣΑΑΚ καὶ ἡ ἄνω.

ΙΣ. (εἰσέρχεται ὀμιλῶν κατ' ἐκτόν) Τὸ ἔλαιον τῆς φαλαίτης εἶνε πολὺ ἀκριβὸν ἐφέτος... (ἰδὼν τὴν Λουκητίαν) Ἄ! ἰδοὺ καὶ ἢ Λουκητία... τώρα δὲ μάθω ἂν γίνεταί ἢ δὲν γίνεταί ἢ ὑπόθεσις μας, (λαμβάνει καθέκλαν καὶ κάθηται παρ' αὐτῆς, εἶτα κτυπῶν διὰ τῆς χειρὸς τὸ γόφυρον τῆς λέγει) λοιπὸν; ΛΟΥΚΡ. (ταραχθεῖσα καὶ θεωροῦσα αὐτὸν) Ἄ! πάλιν ἐκεῖνος!

ΙΣ. Ἄ! τώρα λοιπὸν ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος; ἀλλὰ πῶς τὴν ἄλλην φοράν δὲν ἤμην ἐγὼ ἐκεῖνος; εἶλα λοιπὸν τώρα νὰ τὰ ποῦμεν ὁρᾶ κοφτά καὶ νὰ τὰ τελειώσωμεν. Πότε δὲ δουλεύει ἢ μαυρομίτια; δὲ γίνῃ ἢ δὲν δὲ γίνῃ αὐτὴ ἢ δουλειά;

ΛΟΥΚΡ. Ποία;

ΙΣ. Ὁραῖα! ὁ γάμος μας.

ΛΟΥΚΡ. Ἄς μὴ γίνεταί λόγος περὶ τούτου, σὰς παρακαλῶ.

ΙΣ. Καλὲ τί λέγετε; Ἄ! λοιπὸν εἶπε ὁ ἐκεῖνος;

ΛΟΥΚΡ. Δὲν σὰς ἐννοῶ.

ΙΣ. Ἐκεῖνος ὁ ἄλλος... δὲν ἤξεύρω ποῖος εἶναι, ἀλλὰ... τέλος ἐκεῖνος τὸν ὅποιον ἀπητητήσατε εἰς τὴν θύραν τοῦ παραδείσου, ὅταν ἐγὼ σὰς ἐσπρωξῆ καὶ σὰς ἔρριψα εἰς τὸν ἄδην... ἐκεῖνος τὸν ὅποιον ἀγαπᾶτε τέλος πάντων.

ΛΟΥΚΡ. Δὲν ἀγαπᾶ κανένα οὐ-

δένα δὲ λάβω σύζυγον καὶ πιθανὸν νὰ ἀπέλω τῆς οἰκίας ταύτης.

ΙΣ. Διὰ νὰ 'πάτε εἰς τὸν παράδεισον;

ΛΟΥΚΡ. ὦ ἀφετε, ἀφετέ με—εἴθε παρηγορήσῃ ψυχῇ, πεζώτατον κωδιστῶντες μοι τὸν βίον!

ΙΣ. Δὲν καταλαμβάνω ἐγὼ ἀπ' αὐτά, ἐγὼ εἶμ' ἐδῶ διὰ νὰ τελειώσωμεν τὴν ὑπόθεσίν μας. Προσέξατε διότι ἂν ἀκόμη ἐξακολουθῆτε νὰ ἐναντιώσεσθε, ὁ θεὸς σας δὲ θυμώσῃ, διότι μοῦ εἶπε χθὲς τὸ θρόνον, ὅτι σήμερον ἀναμφιβόλως δὲ ὑπεγράφετο τὸ προικοσύμφωνον, ἔ! αὐτὸ εἶνε.

ΛΟΥΚΡ. (μεθ' ὀρυγξ.) Ἄλλὰ θέλουσι λοιπὸν νὰ μὲ θάψωσιν ὑπὸ στιβάδα χιόνος!

ΙΣ. Καὶ ποῦ νὰ εὐρεθῇ τώρα, καλοκαῖρι, τὸ χιόνι.

ΛΟΥΚΡ. Ἐγὼ, συζυγὸς του ἄ! (λαμβάνει τὸ μανθλιὸν τῆς ὅπως ἀπαμῆχη τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, τῇ πίπτει δὲ τὸ βιβλίον.)

ΙΣ. (ἀκούσας τὸν ἦχον τῶν χρημάτων ἀναπιπᾷ) Χρήματα! (ἰδὼν τὸ βιβλίον τὸ ἀρκῆναι)

ΛΟΥΚΡ. Ἄ! τὸ βιβλίον μου, δότε μοι αὐτὸ!

ΙΣ. Ἐχετε καὶ βιβλίον; καὶ βαρὺ μάλιστα! ποῖος σὰς τὸ ἔδωκε, παρακαλῶ; ἐκεῖνος, ἀλήθεια;... στοιχηματίζω ὅτι ἔχει χρυσά.

ΛΟΥΚΡ. Ἀπόδοτέ μοι το!...

ΙΣ. Θὰ τὸ δώσω τοῦ θεοῦ σα.

ΛΟΥΚΡ. ὦ! ὄχι, πρὸς χάριν!

ΙΣ. (ἀνακινῶν τὸ βιβλίον) Ὁ ἐ κ ε ῖ - ν ο ς σας εἶνε πλούσιος ἔ κ ε ῖ ν ο ς... δὲν δὲ εἶνε ὁ ποιητής. (λύει τὸ βιβλίον)

ΛΟΥΚΡ. Τί πράττετε;

ΙΣ. Παρατηρῶ ἂν ἦναι τριμμένα νομίσματα.

ΛΟΥΚΡ. Ὅχι, ὄχι (ὀρμᾷ κατ' αὐτοῦ καὶ τῷ ἀρκῆναι τὸ βιβλίον) Ἄ! τὰ χρήματά μου, τὰ χρήματά μου! (φιλιῖ τὸ βιβλίον, τρέχουσα πρὸς τὸ δωμάτιόν τῆς)

ΙΣ. Τῆς ἀρέσουν τὰ χρήματα!... καλὸν, ἀριστον ἰδίωμα... ἀλλὰ ποῖος ξεύρει τί χρήματα εἶναι ἐκεῖνα;... ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ διάβολος ὁ ὁποῖος ἀσργυρῆνει τὰ κοράσια; (ἢ Λουκρητία κλειδώνει ἔσωθεν τὸ δωμάτιόν της) Κλειδώνεται; τὰ αὐτὰ πάντοτε θὰ ἔχομεν! δὲν τὴν θέλω πλέον! πῶσα νὰ περιεῖχε τὸ βαλάντιον ἐκεῖνο;... κατ' εὐτυχίαν τὸ ἐνύσησα προσηγουμένως... νὰ νυμφευθῶ κόρην ἣτις ἔχει κομμμένα κεφάλαια; θὰ ἦσαν βεβαίως δέκα πιάστραι—καὶ ὅμως λυπούμαι, ἦτο καλὴ δουλειά, εἶχε πολλὴν ἐπιτηδεύτητα εἰς τοὺς λογαριασμοὺς!... πόσον βαρὺ ἦτο! ἔπειτα ὠραία, πολὺ ὠραία!... καὶ ὅταν εἰς τὸ ἐμπορικὸν ὑπάρχη πρόσωπον ποῦ νὰ γυαλίξῃ, εὐλογία Κυρίου εἶνε ἀπὸ ἐργασίας.

ΣΚΗΝΗ Δ'.

Κ. ος ΡΙΧΑΡΔΟΣ καὶ ὄνω

ΡΙΧ. Εὐγε! Ἰσαὰκ, χαίρω ὅτι σὲ εὐίσκω ἐδῶ, διότι οὕτω τελειώνομεν τὴν ὑπόθεσιν μας δὲν βλέπω, φίλε μου, τὴν ὄραν νὰ ἀποκαταστήσω τὴν Λουκρητίαν μου. Ὁ γάμος θὰ τὴν θρακαπέσει ἀπὸ μερικῆς φαντασίας... ναι, ναι, θὰ τὴν ἰατρεύσετε.

ΙΣ. Ἀλλὰ μήπως εἶμαι ἰατρικόν;

ΡΙΧ. Δὲν εἶσθε ἰατρικόν, εἶσθε ὅμως ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος πολὺ καλὰ δύναται νὰ σωφρονίσῃ μίαν κόρην... κατὰ βάθος δὲ ἡ Λουκρητία εἶνε καλὴ κ' ῥη καὶ πιστεύω ὅτι σὰς προσφέρει δῶρον

ΙΣ. (Ἐγὼ ξεύρω τί δῶρον εἶνε!)

ΡΙΧ. Λοιπὸν ἄς τελειώνομεν.

ΙΣ. Καλλίτερον ἄς μὴ γίνεταί πλέον λόγος περὶ τούτου.

ΡΙΧ. Πῶς; διατί;

ΙΣ. Θὰ σὰς εἶπω! ἐσκέφθην ὅτι ἀρκετὰ εἶνε τὰ ἐμπορεύματα τὰ ὁποῖα ἔχω εἰς τὸ παντοπωλεῖον καὶ ἡμπορεῖ νὰ λάβῃ ἡ γυναῖκα.

ΡΙΧ. Μὲ περιπαίζετε;

ΙΣ. Δηλαδή ἐμὲ ἐπερίπαιξαν.

ΡΙΧ. Ἐξηγήθητε καλλίτερον.

ΙΣ. Διὰ τὰ ἐξηγηθῶ ἔωρεπε νὰ σὰς εἶπω ὅτι ἡ καλὴ σας κόρη ἀγαπᾷ κρυφὰ κρυφὰ ἓνα ἄλλον.

ΡΙΧ. (Ἐγερόμενος ὀρμητικῶς) Προσέξατε εἰς τοὺς λόγους σας!

ΙΣ. Οἱ λόγοι μου εἶνε ἡ μόνη ἀλήθεια—προχθὲς πλησιάσω τὴν Λουκρητίαν Μαρίαν, ἡ ὁποία κατὰ τὸ συνηθές ἐμέτρα τὰς μιλίας αἰτινες ἦσαν κολημένοι εἰς τὴν ὄρφην, τὴν κινῶ διὰ νὰ τῇ ὁμιλήσω περὶ τῶν ἐμπορικῶν μου ὑποθέσεων. Λοιπὸν, σηκώνεται, μὲ κυττάζει ἄγρια ἄγρια καὶ φωνάζει! ἄ! δὲν εἶνε ἐκεῖνος! ἂν λοιπὸν ἐγὼ δὲν ἤμην ἐκεῖνος, ποῖος εἶνε αὐτὸς ὁ ἐκεῖνος;

ΡΙΧ. Θὰ ὑπῆρξε μία τῶν συνηθῶν ἀραιρέσεων διότι δὲν δύναμαι νὰ πιστεῦσω ὅτι ἡ Λουκρητία...

ΙΣ. Ἀλλ' ἐν τούτοις ἐγὼ δὲν εἶμαι ἐκεῖνος.—Καλὰ λοιπὸν, θὰ ἦτο μία ἀφαίρεσις... ἀλλ' ἐν βαλάντιον κάπως βαρὺ, τὸ ὁποῖον τῇ ἔπεσε τώρα νὰ, ἐδῶ εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον μέρος, καὶ τὸ ὁποῖον ἐσθήκωσα, καὶ αὐτὴ ὡς μανιακὴ μοῦ ἤρπασε, παράφορος δὲ φιλοῦσα αὐτὸ ἔδραμε καὶ ἐκρύβη εἰς τὸ δωμάτιόν της, ὅπου ἐκλειδώθη, ἀφαίρεσιν τὸ λέγετε;

ΡΙΧ. Χρήματα! ἡ Λουκρητία ἐδέχθη χρήματα; ὄχι ὅμως θυσιάζουσα τὴν τιμὴν της... ὦ! εἶνε ἀδύνατον!

ΙΣ. Παραδέχομαι ὅτι εἶνε ἀδύνατον, ἀλλ' ὅμως δὲν μὲ θέλει καὶ εἶπεν ἅτε κανένα δὲν θὰ λάβῃ σύζυγον καὶ ὅτι πιθανὸν νὰ ἐξέλθῃ ἀπ' ἐδῶ.

ΡΙΧ. Δὲν σὰς θέλει; θὰ ἐξέλθῃ ἀπ' ἐδῶ; αὐτὰ εἶπε;... καὶ ποῦ θὰ ὑπάγει;

ΙΣ. Μήπως ξεύρω κ' ἐγώ; ὦ! τρωῦντι! καὶ τὰ μυστικά τοῦ δωματίου της;

ΡΙΧ. Πράγματι πάντοτε κλεισμένη... ἀλλὰ τότε δὲν πρόκειται πλε-

ἢ περὶ ποιητικῶν φαντασιῶν, περὶ νοερῶν ἀνυφάσεων... περὶ μωριῶν!

ΙΣ. Ἰσα ἴσα διὰ μωρίας πρόκειται,

ΡΙΧ. Ἰδοὺ λοιπὸν τότε, ἰδοὺ ὁ καρπὸς τῆς ἀναγκώσεως, ἰδοὺ πῶς τὸ δὴλητήριον τῶν μωριστορημάτων ἐνεχίθη ἐντὸς τῶν φλεβῶν της! Ἄς ἔλθῃ τώρα ἡ μήτηρ της ἢ ὅποια ποτὲ δὲν ἠδέλησε νὰ μὲ πιστεύσῃ, ἣτις δὲν κατάρθωσε ν' ἀναστειλῇ ἐγκαίρως τοὺς ἐνδουσιασμοὺς τῆς πυρῶδους ἐκεῖνης ψυχῆς! Καλῶς τὸ ἐργάζομαι ὅτι ἐμελλοῦ νὰ μὰς σύρωσιν εἰς κρημνοὺς... Ἀλλὰ ποῦ εἶνε ἡ Μαργαρίτα;... ποῦ εἶνε;

ΣΚΗΝΗ Ε'

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ καὶ εἰ ἄνω

ΜΑΡΓ. Κατὰ τίνος ὠργισθῆς, ἀδελφέ μου;

ΡΙΧ. Ἐναντίον σας, πρὸ πάντων, ἐναντίον σας.

ΜΑΡΓ. ὦ Θεέ μου! καὶ διατί;

ΡΙΧ. Διότι δὲν εἶμαι πλέον κύριος ἐδῶ μέσα... ἡ Λουκρητία σας ἐναντιοῦται εἰς τὴν θέλησίν μου... ἀποποιεῖται τὸν σύζυγον τὸν ὁποῖον ἐγὼ τῇ προσδιώρισα.

ΜΑΡΓ. Πραῦνθητε! σὰς τὸ προσῆπον ὅτι ἡ πτωχὴ κόρη ὀλίγην ἠσθάνετο κλίσιν πρὸς τοὺς γάμους τούτους...

ΡΙΧ. Ἀλλὰ δὲν γνωρίζετε τὸ αἴτιον καὶ θὰ σὰς τὸ εἶπω ἐγὼ διότι ἀγαπᾷ μυστικῶς ἓνα ἄλλον.

ΜΑΡΓ. Ἡ Λουκρητία;... ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἀδύνατον.

ΙΣ. Καὶ ὅμως εἶνε πολὺ δυνατόν.

ΡΙΧ. Κράξατε τὴν θυγατέρα σας.

ΜΑΡΓ. Ὄταν πραῦνθητε τὴν κράξω.

ΡΙΧ. Μὴ μὲ ἀναγκάσετε, ἀδελφὴ, νὰ τὴν κράξω ἐγὼ! θὰ εἶνε πολὺ χειρότερον καὶ διὰ σὰς καὶ δι' ἐκείνην.

ΜΑΡΓ. Λοιπὸν θὰ σὰς εὐχαριστήσω, (θέλουσα νὰ ἀνοίξῃ εὐρίσκει τὴν θύραν κλεισμένην)

Ἄλλ' ἡ θύρα εἶνε κλεισμένη.

ΡΙΧ. Τὸ γνωρίζω—κράξατέ τὴν.

ΜΑΡΓ. Λουκοητία.

ΣΚΗΜΗ Ϛ'

ΛΟΥΚΡΗΤΙΑ ἔσωθεν, εἶτα ἐξέρχεται.

ΛΟΥΚΡ. (ἔσωθεν) Τί θέλεις, μῆτέρ μου;

ΜΑΡΓ. Ἄνοιξον.

ΛΟΥΚΡ. Τώρα δὲν δύναμαι.

ΡΙΧ. (ἐκτὸς ἑαυτοῦ θέλων νὰ ὀρμηθῇ) Δὲν δύναται;

ΜΑΡΓ. [ἄποδιζουσα αὐτὸν] Ἄλλ' ἀδελφέ, σεῖς εἶσθε μία ὄναια, μία τίγρις! πραῦνθητε... Ἐλα κόρη μου, σὲ θέλει ὁ θεὸς σου.

ΛΟΥΚΡ. Ἰδοὺ με.

ΙΣ. [Τώρα θὰ μάθωμεν ποῖος εἶνε ὁ ἐκεῖνος] [ἡ Λουκρητία ἐξερχομένη θέλει νὰ κλειδώσῃ τὴν θύραν]

ΡΙΧ. [ὀρμητικῶς] Μὴ κλείτε τὴν θύραν ἐκείνην.

ΛΟΥΚΡ. Διατί;...

ΡΙΧ. Διότι τὸ θέλω.

ΛΟΥΚΡ. [τρέμουσα καὶ ρίπτουσα περιδείξ βλέμμα ἐν τῷ δωματίῳ] Σὰς ὑπακούω.

ΜΑΡΓ. [Τρέμμα]

ΡΙΧ. Μάθετε ὅτι μετ' ὀλίγου ἐρχεται ὁ συμβουλευγράφος καὶ ὑπογράφεται τὸ προικοσύμφωνόν σας μετὰ τοῦ Ἰσαὰκ.

ΛΟΥΚΡ. Ἄ! μὴ τερ μου! [κρύπτουσα τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἐντὸς τοῦ κόλπου τῆς μητρὸς.]

ΙΣ. (Πόσον μὲ ἀγαπᾷ!)

ΡΙΧ. Λοιπὸν;

ΜΑΡΓ. Μὴ φοβῆσαι, Λουκρητία μου, μὴ κλαῖης, ἀθῶν μου πλάσμα, αἱ γάμοι οὗτοι ποτὲ δὲν θὰ γενωσι.

ΡΙΧ. Σεῖς τὸ λέγετε;

ΜΑΡΓ. Ἐγὼ, ἡ μήτηρ της; ἐγὼ ἦτις θ' ἀποθάνω πρὶν ἰδῶ αὐτὴν θυσιαζομένην.—Πολὺν χρόνον ἐκλαυσα καὶ

μυστικῶς ἔτρεμον βλέπουσα πίσον ἀσπλάγχχνως τὴν μεταχειρίζεσθε, καὶ ἔπασxon, ἀλλὰ τῶρα αἱ δυνάμεις μου ἐξαγλῶνται ἐνώπιον τοῦ μέλλοντος τὸ ὁποῖον τῇ προσητοιμάσατε.—Εἶμαι πτωχῆ, τοῦτο εἶν' ἀληθές· σεῖς ἠνοίξατε τὴν οἰκίαν σας πρὸς ἡμᾶς τὰς ἐγκαταλειμμένας εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὁ θεὸς θὰ σᾶς ἀποδώσει τὴν ἀμοιβὴν τὴν ὅποιαν ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα ἀλλ' ἀντὶ τὰ κατὰ πνεῦμα εἰς τὴν καρδίαν τῆς δυστυχούς ταύτης κόρης τὰ ἀγνά της φίλτρα καὶ τὰ βασανίσω τὴν ζωὴν τοῦ σώματος της σβύνουσα τὴν τοῦ πνεύματος, καὶ ἀντὶ τὰ ἴδω αὐτὴν καταδικασθεῖσαν εἰς ἔρωτα τὸν ὁποῖον δὲν δύναται οὔτε νὰ αἰσθανθῇ, οὔτε νὰ προσποιηθῇ, καὶ τυτουτοτρόπως νὰ διέλθῃ ἀθλίως τὴν ζωὴν της, προτιμῶ νὰ ἐξέλθω τῆς οἰκίας ταύτης ὁ πολυεὶσπλάγχχνος θεὸς εἶνε μέγας καὶ θὰ φροντίσει, καὶ περὶ ἡμῶν. (λαμβάνουσα ἐκ τῆς χειρὸς τὴν θυγατέρα της.)

ΛΟΥΚΡ. Ὁ ἅγιος μῆτερ!

PIX. Πηγαίνετε, διότι ἐγὼ δὲν θέλω ποιητρίαν, δὲν θέλω μυστικὰ εἰς τὸ σπῆτι μου, οὔτε κοράσια τρελά καὶ φιλάρεσκα!

ΛΟΥΚΡ. (ὀρμητικῶς) Ἀ! τί εἶπατε;

MARG. Ἰσχυρίζεται ὅτι κρύπτει μυστικὸν πάθος...

ΛΟΥΚΡ. Δὲν εἶνε ἀληθές, μῆτερ μου, ὑπεράσπισόν με· εἶμαι ἀθώα.

PIX. Τί κρύπτετε λοιπὸν εἰς ἐκεῖνο τὸ δωμάτιον; σιωπάτε! τῶρα τὸ μανθάνω. (διευθυνόμενος πρὸς τὸ δωμάτιον)

ΛΟΥΚΡ. (ἰσχυρῶς πρὸ τῆς θύρας) Ὁχι, μὴ εἰσέλθῃτε!

PIX. Νὰ μὴ εἰσέλθω; διότι μοι ἐν τούτοις τὸ βολάντιον μὲ τὰ χρήματα...

MARG. [φρίουσα] Χρήματα!...

PIX. Ποῖος σᾶς εἶδανε τὰ χρηματὰ ἐκεῖνα, ποῖος;

ΣΚΗΝΗ Ζ'

Ο ΛΒΒΑΣ ΒΙΛΛΑΡΣ καὶ οἱ ἀνώ.

AB. Ἐγώ.

PIX. Ὁ Βιλλάρς.

ΛΟΥΚΡ. Ἀ! πάτερ μου!

IS. Αὐτός; κ' ἐγὼ ἐνύμιζον ὅτι ἦτο ὁ ἐκεῖνος.

ΛΟΥΚΡ. Ἀ! τῶρα δὲν φοβοῦμαι πλέον! ἡ σοφία κόρη σας μέγα μοι ἐμπνέει θάρρος, . . . σώσατέ με, πάτερ· καλόφατε διὰ τῆς ἀγίας χειρὸς σας τὸ κρῖνον τῆς ἀθωότητός μου!

PIX. Ὁ Βιλλάρς εἰς τὴν οἰκίαν μου;

AS. Ἦλθον καὶ πάλιν ἀπαξ, τότε δὲ προσήμερον τῇ προσφιλεῖ μοι Λουκρητία τὰ ἄλλα ἐκεῖνα χρήματα, ἵνα προμηθευθῇ βιβλία.

PIX. Βιβλία! βιβλία εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὅπου ἀπέθανεν ἡ Ροζαλία . . ! ἆ! ἡ παρουσία σας, οἱ λόγοι σας μοι ἀνοίγουσι τοὺς ὀφθαλμούς. . . καὶ σχεδὸν μαντεύω πᾶσα μυστικὰ κρύπτει ἐκεῖ μέσα . . . θέλω νὰ ἴδω . . .

ΛΟΥΚΡ. Εὐσπλαγχνίσθητέ μου, θεῖέ μου! . . . (μὲ συντημένους τὰς χεῖρας)

PIX. Ἀπομακρύνθητε (εἰσέρχεται μανιώδης)

IS. Θὰ ἴδω καὶ ἐγὼ (τὸν ἀκολουθεῖ)

MARG. Ἀλλὰ διατί τόσο φοβεῖσθαι, κόρη μου;

ΛΟΥΚΡ. Διότι τὸ δωμάτιον ἐκεῖνο εἶναι ὁ ἅγιος θωμὴς μου. . . περικλείει πᾶν φίλτρον μου, τοὺς μυνήρεις ρεμβασμούς μου, τοὺς διακαεῖς καὶ ἀκαταλήπτους πόθους μου. . . καὶ τὸ πᾶν θὰ παραβιάσῃ, θὰ χλευάσῃ! τὴν δὲ πτωχὴν μου καρδίαν ἐντὸς τῆς ἰλῆος καὶ τοῦ βορβοῦρου θὰ σύρωσι. . .

MARG. Πραῦνθητι, κόρη μου!

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑ.

Ο ΠΛΑΝΗΤΗΣ ΑΡΗΣ

Ἐξ ὄλων τῶν πλανητῶν ὅσοι τὸ μεγάλτερον ἐνδιαφέρον τοῖς ἀστρονόμοις παρέχουσιν ἀναμφιλέτως εἶναι ὁ μεταξὺ Γῆς καὶ Διὸς κείμενος Ἄρης. Ἡ σπουδὴ τοῦ πλανήτου τούτου τοσοῦτον μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα ἀποβαίνει, καθόσον τὰς πλείονας μετὰ τῆς Γῆς ἀναλογίας παρουσιάζει ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν μετεωρολογικῶν φαινομένων καὶ τῶν πολικῶν πάγων, ὧν ἡ ὑπαρξίς ἀναμφισβήτητος σήμερον κατέστη. Ἄλλως τε οὐδεὶς ἄλλος πλανήτης δύναται νὰ παραβληθῇ μετὰ τοῦ Ἄρεως ὡς πρὸς τὰς μεταβολὰς τῆς λάμπσεως καὶ τῆς φαινομενικῆς διαμέτρου, πηγαζούσης ἕνεκα τῆς προσελάσεως καὶ ἀπομακρύνσεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Γῆς.

Πολὺς ἐγένετο ἐσχάτως λόγος περὶ τοῦ πλανήτου Ἄρεως, μεγάλως δ' ἐξεπλάγη ἅπας ὁ ἀστρονομικὸς κόσμος διὰ τῆς σπουδαιοτάτης ἀνακαλύψεως δύο δορυφῶρων αὐτοῦ, ἦν ὁ τοῦ Οὐασιγκτωνίου Ἀστεροσκοπεῖου K^s Asaph Hall ἀναγγέλλει ἡμῖν.

Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη μεγίστης ἐστὶν ἀξίας, ὁ δὲ K^s de Verrier οὐδόπως ἐδίστασεν εἰς τὰς τελευταίας αὐτοῦ ἡμέρας νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς τὴν σπουδαιοτέραν παρατήρησιν τῆς νεωτέρας ἀστρονομίας.

Ἡ τῷ K^s Asaph Hall ὄφειλομένη ἀνακάλυψις τῶν δορυφῶρων τοῦ Ἄρεως ἐγένετο τὸ πρῶτον παρ' αὐτοῦ ἐν τῷ ἀστεροσκοπεῖῳ τῆς Οὐασιγκτωνίας, ὅστις εἶδε τὸν μὲν ἐξωτερικὸν δορυφῶρον τὴν νύκτα τῆς 4^{ης} Αὐγούστου 1877 ε. ε. (1877), τὸν δὲ ἐσωτερικὸν τὴν νύκτα τῆς 17 τοῦ ἰδίου μηνός.

Ὁ μέγας ἀστρονόμος Κοπέρνικος εἶπεν· «Ἐκ τῆς γώσεως τοῦ Ἄρεως ἐξαργατάται ἡ πρόδοσις τῆς ἀστρονομίας, » καὶ ἐκ τῆς μελέτης τοῦ πλανήτου «τούτου προκύψουσιν αἱ μέλλουσαι ἐπιστημονικαὶ ἀνακαλύψεις.» Ἐπὶ τῇ ἀγ-

γελία τῆς ἀνακαλύψεως τῶν δορυφῶρων τοῦ Ἄρεως οἱ ἀστρονόμοι ἐτέθησαν εἰς κίνησιν, τὰ δὲ τηλεσκόπια διηυθύνθησαν ἅπαντα πρὸς τὸν ἐρυθρόχρουν ἀστέρη, ὅστις, πλησιέστατα τῆς Γῆς διερχόμενος, ἐν ἀρίστη εὐρίσκειτο θέσει διὰ τὰ παρατηρηθῆναι.

Καὶ ὅντως· πρὸ πολλῶν ἐτῶν ὁ Ἄρης δὲν εὐρέθη εἰς τοσοῦτον εὐνοϊκὴν θέσιν διὰ τὸν ἐπιστήμονα παρατηρητήν, ὅσον νῦν.

Ἡ ἀνακάλυψις τῶν δορυφῶρων τοῦ πλανήτου, περὶ οὗ λόγον ποιούμεθα, εἶτι μᾶλλον ἐνδιαφέρουσα ἀποβαίνει, καθόσον καὶ ἀπροσδόκητος ἦτο.

Ἐπέθεσαν ὅτι ἡ Ἀφροδίτη ἠδύνατο νὰ ἔχη μίαν σελήνην, ἀλλ' ἀφοῦ ὁ Ἄρης πολὺ εὐκολώτερον δύναται νὰ ἐξετασθῇ παρ' ὅσον ἡ γείτων Ἀφροδίτη, ἐνομίζετο ἐπὶ τῆς βίας τῶν μέχρι τούδε γενομένων ἐρευνῶν ὅτι ὁ Ἄρης οὐδένα σύντροπον εἶχε. Δικαία ὅθεν ἡ γενικὴ ἐκπλήξις ἐπὶ τῷ ἀκούσματι ὅτι ἔχει δύο δορυφῶρους, ἐνῶ μέχρι τούδε οὐδὲ ἓνα κὼν ἔδιδον εἰς αὐτόν!

Ἐκ τῶν, κατὰ φυσικὸν λόγον, ἀτελῶς γενομένων μέχρι τούδε πρῶτων παρατηρήσεων, ἐξάγεται ὅτι οἱ δορυφῶροι τοῦ Ἄρεως εἶναι μικρότατοι. Οἱ μικροσκοπικοὶ οὗτοι δορυφῶροι πλησιέστατα τοῦ Ἄρεως εὐρίσκόμενοι δύνανται νὰ φαίνωνται εἰς τοὺς κατοίκους αὐτοῦ ὅπως καὶ ὅσον ἡ ἡμετέρα Σελήνη φαίνεται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἡμῶν.—Οὐδὲν ὅθεν τὸ δυνάμενον ἐκπλήξις ἡμᾶς ὡς πρὸς τὴν σμικρότητα τῶν ἀνακαλυφθέντων τούτων δορυφῶρων, ἀφοῦ τὸ πᾶν ἐν σοφία καὶ συμμετρίᾳ ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ ὑπερτάτου πάντων τῶν ὄντων Ἀρχιτέκτονος τοῦ παντός.

Μετὰ τὴν Σελήνην, τὸν ἀείποτε πιστὸν ἡμῶν δορυφῶρον, ὅστις εἶναι ὁ πρῶτος καὶ ὁ κάλλιον παντὸς ἄλλου οὐρανίου σώματος ἐγνωσμένου, κατὰ δεύτερον λόγον ἔπεται ὁ Ἄρης.

Ἡ Γῆ, ἐξεταζομένη παρ' ὀμοιοπότου ἄλλου πλανήτου τοῦ ἡμετέρου ἑλιακοῦ συστήματος, ἐκ τῆς Ἀφροδί-

της π. γ. λάμπει ἐν τῷ λαμπρῷ ἀστερόεντι οὐρανῷ, ὡραῖον κυανοῦν ἢ πράσινον χρώμα παρέχουσα.

Ὁ Ἄρης, κατ' ἀντίθεσιν τῶν ἄλλων ἀστέρων, φαίνεται τῷ γυμνῷ ὀφθαλμῷ ἐρυθρόχρους. (1)

Πολλάκις δὲ ἠγέσθη τὸ ζήτημα — τίς ἡ αἰτία τοῦ ἰδιάζοντος τούτου χρώματος;

Πρέπει ἄρα νὰ τὸ ἀποδώσωμεν εἰς τὸ χρώμα τῶν ἠπείρων αὐτοῦ, — εἰς τὴν ἀτμοσφαῖράν του, — ἢ εἰς τὸ φυτικόν του βασίλειον;

Ὁ K. Camille Flammarion, ὅστις ἐπὶ πολὺ παρετήρησε καὶ ἐπισταμένως ἐσπούδασε τὸν Ἄρη, κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ τοῦ Ἄρεως φυτεία εἶναι χρώματος ἐρυθροῦ, ὅπως ἡ τῆς Γῆς πρασίμου. Ἡ θεωρία αὕτη ἴσως εἶναι ὀλίγον τολμηρὰ, ὅπως ὄλαι αἱ τοῦ K. Camille Flammarion θεωροῦνται, ἀλλ' ἐν τῷ ἀθεσβαίῳ καλὸν εἶναι καὶ ταύτην νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν σὺν ταῖς ἄλλαις. Ἰσως δὲ ἡμέραν τινὰ ἢ ἐπιστήμη, πάντοτε πρὸς τὰ πρόσω βαίνουσα καὶ νεωτέρας ἀνακαλύψεις ποιοῦσα, ἐπιτρέψει ἡμῖν θετικώτερον καὶ ὀριστικώτερον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου νὰ ἀποφανθῶμεν.

Ἐίπομεν ἀνωτέρω ὅτι ὁ Ἄρης γυμνῷ ὀφθαλμῷ ἐξεταζόμενος φαίνεται ὡραῖος ἐρυθρόχρους ἀστὴρ. Ἐχοντες ὅμως ἰσχυρὸν τηλεσκόπιον καὶ ὅταν ἡ ἀτμοσφαῖρα αὐτοῦ ἦναι καθαρὰ, πρᾶγμα ἄλλως τε σπάνιον, βλέπομεν ἀριθμὸν κηλίδων, ἄλλων κατὰ τὸ φαινόμενον ἐρυθρῶν καὶ ἄλλων πρασίνων. Αἱ κηλίδες αὗται εἰσὶν διαρκεῖς, καὶ πάντοτε ἀμετάβλητοι φαίνονται ἐξ ὀποιοῦδήποτε μέρους ἂν παρατηρήσωμεν αὐτὸν ἢ κατ' ὁποιοῦδήποτε ὥραν

(1) Ἐντεῦθεν ἢ εἰς τοὺς δευτερευομένους ἰδέα ὅτι πᾶν διστύχημα ἐπὶ τῆς Γῆς συμβαίνει εἰς τὸν ἀθῶν αὐτὴν Πλανήτην ἀποδοτέον, μεγάλως δὲ εἰς τὴν συντελεῖ καὶ τὸ ὄνομά του, ὅπερ ἔν τῃ ἀρχῇ τῆς Μυθολογίας Θεὸς τοῦ πολέμου ἔφερον.

καὶ ἂν στρέφωμεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ τηλεσκόπιόν μας.

Παραδεχόμενος τὰς ἐρυθρὰς κηλίδας δι' ἠπείρους καὶ τὰς πρασίνους διὰ θαλάσσης ὁ K. C. Flammarion, διὰ τῆς ἰδιαιότητος αὐτῆς ὑπομονῆς καὶ ἀκριβείας, ἐσχεδιογράφησε τὸν τοῦ Ἄρεως ἐπιπεδωσφαιρον χάρτην ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τε ἰδίων παρατηρήσεων καὶ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων παρὰ τῶν Huygens, Herschell, Schroter, Secchi, Lockyer, Lassell, Lord Ross, knobel, καὶ λοιπῶν.

Τὸν χάρτην τοῦ Ἄρεως ὑπὸ τοῦ C. Flammarion ὑπ' ὄψιν ἔχοντες παρατηροῦμεν ὅτι ὁ πλανήτης οὗτος πλειοτέρας κέκτηται ἠπείρους ἢ θαλάσσης.

Ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι τοιαύτη ὄντως ἡ τοῦ Ἄρεως διάταξις, φαίνεται ὅτι οὐδόλως τῇ Γῇ ὁμοιάζει ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῶν ἠπείρων καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν θαλασσῶν. Ἐκεῖ μεσογείους μόνον καὶ ἐπιμήκεις πορθμοὺς ἀπαντῶμεν, ἂν δὲ ἐπ' αὐτοῦ πρὸς στιγμὴν φαντασθῶμεν ὅτι εὐρισκόμεθα θά ἡδυνάμεθα ἀβρόχαις σχεδὸν ποσὶ νὰ περιέλθωμεν αὐτόν.

Ὁ K. Stanislas Meunier, θέλων νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Ἄρης εἶναι παλαιότερος τῆς Γῆς, καὶ πρὸς ἐπιστήριξιν τῆς θεωρίας του ταύτης, λέγει ὅτι ὁ ἡμέτερος πλανήτης εἰς πολὺ μεμακροσμένην ἐποχὴν θέλει εἶσθαι φυσιολογικῶς ὅπως νῦν εἶναι ὁ Ἄρης. Ὁ μικρὸς ὄγκος τῆς ἀτμοσφαίρας αὐτοῦ καὶ οἱ μικροτάτη ἔκτασις τῶν ὠκεανῶν του παραβαλλομένων μετὰ τῶν ὠκεανῶν τῆς Γῆς εἶναι οἱ δύο ἰσχυρότεροι λόγοι, οὓς φέρει πρὸς ὑποστήριξιν τῆς θεωρίας του ταύτης. Ὁ Κος St. Meunier ἐπιμένει ἰδίως ἐπὶ τοῦ σχήματος τῶν θαλασσῶν τοῦ Ἄρεως, ἀντιπαραβαλλομένων πρὸς τὰς θαλάσσης τῆς γῆς. Ἐνταῦθα εὐρίσκει λόγον ἰσχυρὸν τῆς τοῦ Ἄρεως ἀρχαιότητος. «Nos mers, λέγει, predront sensiblement les mêmes contours que celles de Mars, lorsqu'elles auront suffi-

samment diminué de volume à la suite de leur absorptiou progressive par le noyau solide.»

Ἀποῦ ὁ Ἄρης μακρότερον τοῦ Ἡλίου κείμενος παρ' ὅσον ἡ Γῆ εἶναι γεροντότερος αὐτῆς, ἄρα ἡ τῶν πλανητῶν ἡλικία ἔχει σχέσιν τινὰ μὲ τὴν ἀπὸ τοῦ Ἡλίου ἀπόστασιν αὐτῶν; ἢ, ὅσον μακρότερον εἰς πλανήτης κείται ἀπὸ τοῦ Ἡλίου περισσότερον ἢ ἡλικία αὐτοῦ εἶναι προκεχωρημένη σχετικῶς τῶν ἄλλων πλανητῶν;

Ζήτημα δύσλυτον καὶ ἄξιον σπουδαίας συζητήσεως παρὰ τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα σοφῶν.

Ὁ ἀστρονόμος Proctor, ὅστις ἰδιαιτέρην ἐποιήσατο σπουδὴν τῶν θαλασσῶν τοῦ Ἄρεως, περιγράφει αὐτὰς ὡς ἑξῆς.

«Τὸ ἰδιάζον τοῦ Ἄρεως χαρακτηριστικὸν συνίσταται εἰς τὴν πλησμονὴν ἐπιμήκων πορθμῶν καὶ θαλασσῶν ἐν σχήματι λαιμῶν φιάλης. Ἡ διάταξις αὐτῶν οὐσιωδῶς διαφέρει τῶν τῆς Γῆς. Οὕτω ἡ τοῦ Huggins διόδος εἶναι ἐπιμήκης διχαλωτὸν ρεῦμα, κατ' ὑπερβολὴν ἐπιμήκης ἵνα παραβληθῇ μὲ ὁποιοῦδήποτε τῆς Γῆς ποταμῶν. Ἐκτείνεται ἐπὶ ἐκτάσεως 3,000 περίπου ἀγγλ. μιλ. καὶ συνενώνει τὴν θάλασσαν τοῦ Airy μετὰ τῆς τοῦ Maraloli. Ἡ τοῦ Bessel διόδος τὸ αὐτὸ σχεδὸν ἔχει μῆκος, ἢ δὲ τοῦ Nasmyth εἶναι ἐτι πλέον ἀξιοπαρατήρητος. Ἀρχομένη πλησίον τῆς θαλάσσης τοῦ Tycho ρέει πρὸς Ἄνατ. παραλλήλως αὐτῆς καὶ τῆς τοῦ Beer, ἔπειτα δὲ ἀποτόμως στρέφεται πρὸς νότον, καὶ εὐρυνόμενη σχηματίζει τὴν θάλασσαν τοῦ Kaiser.»

Ὅπως ἡ Γῆ οὕτω καὶ ὁ Ἄρης ἔχει τοὺς πόλους αὐτοῦ χιονοσκεπεῖς, διακρινομένους διὰ δύο λευκῶν γραμμῶν.

«Ἐπὶ τοῦ πλανήτου τούτου, — λέγει ὁ Κος C. Flammarion ἐν τῷ

συγγράμματι αὐτοῦ *les Merveilles célestes*, — αἱ τοῦ ἔτους ὥρα εἰσὶ σχεδὸν ὡς αἱ τῆς Γῆς ἢ διάρκειαι ὅμως αὐτῶν εἶναι διπλασία, διότι ὁ Ἄρης κάμνει τὴν περὶ τὸν Ἡλιον περιστροφὴν αὐτοῦ εἰς 4 ἔτος, 321 ἡμέρ. καὶ 12 ὥρ. ἢ 1 ἔτος, 40 μῆνας καὶ 21 ἡμέρ. Οἱ ὄγκοι τῶν πάγων, οὓς βλέπομεν εἰς τοὺς πόλους του, ἀναλύονται κατὰ τὸ ἕαρ ἐκάστου ἡμισφαιρίου, καὶ μετασχηματίζονται τὸ φθινόπωρον, ὅπως καὶ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας σφίρας.»

Κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1856 ὁ Secchi, ἐπωφελοῦμενος τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην λαβούσης χώραν συζυγίας τοῦ Ἄρεως, καθαρῶς διέκρινε τὰς δύο χιονώδεις κηλίδας τῶν πολικῶν χωρῶν του, καὶ συνάμα εἶδεν ὅτι τὰ δύο κέντρα οὐδόλως συνέπιπτον μὲ τοὺς δύο πόλους τῆς στροφῆς τοῦ πλανήτου. Ὅταν οἱ δύο οὔτοι ὄγκοι τῶν πάγων εὐρίσκοντο ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἀνέλυον κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ πάλιν ἠῦξανον κατὰ τὸν ὄγκον καὶ κατὰ τὴν λάμψιν, πάντοτε ὅτε ὁ πλανήτης ἀπεμακρύνετο τῶν ἡλιακῶν ἀκτῖνων.

Ἡ κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1862 συζυγία τοῦ Ἄρεως μετ' ἀνυπομονησίας τε ἄμα καὶ περιεργείας ἀνεμείνετο παρὰ τῶν ἀστρονόμων, ἐνεκα τῶν νέων καὶ σπουδαίων παρατηρήσεων, ἃς ἐκ τοῦ φαινομένου τούτου ἤθελον πορισθῆ. Καὶ ὄντως πλείστοι ἀστρονόμοι, πρὸ πάντων δὲ Ἄγγλοι, ἐδράξαντο τῆς καταλλήλου ταύτης ευκαιρίας, ἵνα τοὺς ἀερογραφικοὺς τοῦ Ἄρεως χάρτας χαράξωσιν. Ὁ Phillips, καθηγητῆς τῆς γεωλογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξωνίας, παρουσίασεν εἰς τὴν Βασιλικὴν τοῦ Λονδίνου Ἐταιρίαν σειρὰν ὀλόκληρον σχεδιογραφημάτων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰδίων αὐτοῦ παρατηρήσεων γενομένων, καθὼς καὶ οἱ κ. κ. Grove, Robert Main, Lockyer, Nasmyth, Lord Ros-

Δὲν θλασφημῶ! μὴ φρικίῃς, ὦ θεηλιμμένη κόρη!
Ἡ φύσις οὕτως ὤρισε καὶ οὕτω διατάσσει·
Πυκνὴ, παχεῖα ἢ χιών νὰ πίπτῃ εἰς τὰ ὄρη
Καὶ τὴν καρδίαν τῶν θνητῶν ὁ πόνος νὰ σπαράσῃ.

Μάτην λοιπὸν ἐξήτησας παρηγορίαν, φίλη,
Εἰς τὰς χορδὰς τῆς λύρας μου, εἰς χαρωπὸν τι ἄσμα·
Εἰς ἄσμα πλεόν γαρῶπὸν ἐσφράγισα τὰ χεῖλη
Καὶ εἰς τοῦ κόσμου τὰς χαρὰς ἀφῶνον μένω φάσμα.

ΣΤΥΡ. ΤΖΑΝΟΤΗΣ.

ΤΟ ΚΥΜΒΑΛΟ

Νεκρὸ, κλειστὸ καὶ ἄφρων καὶ παραπονεμένον
Ὡσὸν κ' ἔμένα ὄφρα
Μένεις, ὦ κύμβαλο, βουβῶ,
Ἐσὺ τὸ χαδεμένον.

Τὸ χεῖρ ποῦ σ' ἐχάθεις ἔγεινε τώρα πτώμα·
Ἐτραγουδοῦσете γλυκὰ
Τραγουδί' ἀγάπης θεϊκῆ,
Καὶ τώρα εἶναι ἔς τὸ χῶμα!

Σὺ ἐγγίξες καὶ ἔψαλλες, ἔψαλλες κ' ἐτραγουδαί·
Τὴ δακτυλὴ τῆς τὰ γλυπτῆ
Σ' ἔδιδαν γλῶσσ' ἀρμονικιά—
Δὲν ἦτον ἐγγιλοῦδι;

Μῆνες ἐπτά ἐπέρασαν ποῦ τ' ὄργανο ἔσουδάθη
Καὶ ἄλλους τόσους μοναχῶς
Χτυπῶ τὸ στήθος ὁ πτωχῶς,
Κι' ὁ νοῦς μου δὲν ἐχάθη! . . .

.....

Τρίμωτος σήμερ' ἄνοιξα τοῦ κύμβαλουτὰ στήθη,
Τὰ νόμιζα ζεστά, καυστὰ
Ἄπ' τῆς χειρὸς τῆς τὴν φωτιά,
Μὰ ὁ νοῦς μου ἀπατήθη!

Γιὰ πές μου, κύμβαλ' ὄφρα, ἔν ἐλπίζεις ν' ἀκούσῃς
Ναυούρισμά τῆς νεκρικῆ
Πρῶτο τραγουδί μου πικρὸ
Δάκρυ καρδίᾳς θρηνοῦσῃς;

Μὴ σοῦπε ὅταν σ' ἐγγίξες, τὴν ὑστερὴν ἡμέρα,
Ὅτι ἦψάθα θὰ τραγουδαί
Τοῦ Πλάστου πάντα τὴν ὥδῃ
Σ' τὸν γαλαγγὸν αἰθέρα;

Δὲν σοῦπε ὅτι ἦσυχά ἐκεῖ μὲ περιμένει
Καὶ ὡς νὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς
Νὰ μένη φίλος μου πιστὸς,
Νὰ κλαίμε τὴ θαμμένη;

ΤΟΤΕ, ΗΔΗ

Ἄνοιξις ἦτον καθ' ὄλον τὸ ἔτος,
Ἔρωσ, ἐλπίδες, χαρὰ, εὐθυμία,
Γέλωτες, τέρψεις, ζωὴ ἀπὸ ρόδα,
Σώματα δύο, ἀλλὰ ψυχὴ μία.

Χειμῶν εἶναι ἤδη καὶ πάντοτε ψυχὸς
Δάκρυα, πόνοι καὶ ἀδημονία,
Ζωὴ χωρὶς μέλλον καὶ μαῦρος δρίζων,
Σκότος καὶ χάος, ψυχῆς ἀγωνία.

ΕΛΓΕΘΗΣ.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΥΑΚΙΝΘΟΥ

Ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ κ. Κωνσταντοῦ

Ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ κ. Κωνσταντοῦ
Ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ κ. Κωνσταντοῦ
Ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ κ. Κωνσταντοῦ
Ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ κ. Κωνσταντοῦ

Περὶ ἐνὸς ποιήματος.

Γιὰ κείνας πῶχον βρέφη, ὁ Παναγάκης
Ἐγραψ' ἕνα τραγουδάκι *Nána-Nána*,
Ἄλλ' ἀντὶ τὸ μωρὸ ν' ἀποκοιμάη,
Ἄποκοιμάει τὴ μάνα . . .

Ἐ Δημοσιεύομεν σήμερον τὰ ἀνωτέρω δύο ἐπιγράμματα τοῦ φίλου ΥΑΚΙΝΘΟΥ, ἅτινα παρ' ἐλπίδα εὔρομεν ἐν τῷ ἡμετέρῳ γραφείῳ. Σ. τ. Δ.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ. — Ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ, σελὶς 180, στήλῃ Β', στιχ. 11, ἐγράφη, κατὰ τυπογραφικὸν λάθος, Δημόκριτος ἀντὶ Ἡράκλειτος.